

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР**

Төрийн ордон, Жанжин Д.Сүхбаатарын талбай,
6 дугаар хороо, Сүхбаатар дүүрэг, Улаанбаатар хот, 14201
Утас: (976-51) 26 08 17, Факс: (976-51) 26 24 08,
Цахим шуудан: info@cabinet.gov.mn,
Цахим хуудас: www.cabinet.gov.mn

2024.12.16 № 128/2571

танай _____-ны № _____-т

Хуулийн төсөлд санал
авах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 3.1.2.4, 4.1.4.2-т заасан зорилтыг хэрэгжүүлэх хүрээнд Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хуулийн төслийг боловсруулж, санал авахаар Танд хүргүүлж байна.

Судлан үзэж, холбогдох саналаа ирүүлэхийг Танаас хүсье.

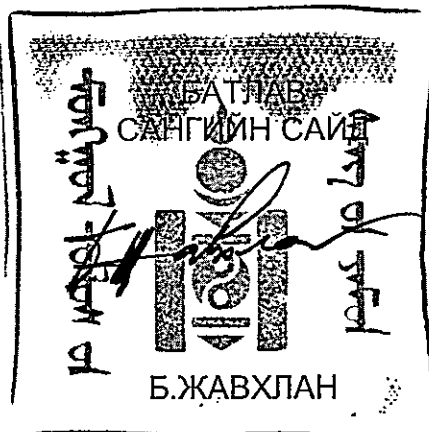
Хавсралт 36 хуудастай.

МОНГОЛ УЛСЫН САЙД,
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ
ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА

Н.УЧРАЛ

• 000245025547

ТӨРИЙН БОЛОН ОРОН НУТГИЙН ӨМЧИТ КОМПАНИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ

Нэг.Хуулийн төсөл боловсруулах болсон үндэслэл, шаардлага

1.1.Хууль зүйн үндэслэл

Монгол Улсын Үндсэн хуульд 2019 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдөр оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт “Монгол Улсын иргэнд өмчлүүлснээс бусад газар, түүнчлэн газрын хэвлий, түүний баялаг, ой, усны нөөц, ан амьтан төрийн нийтийн өмч мөн. Байгалийн баялгийг ашиглах төрийн бодлого нь урт хугацааны хөгжлийн бодлогод тулгуурлаж, одоо ба ирээдүй үеийн иргэн бүрд эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг нь баталгаажуулах, газрын хэвлийн баялгийн үр өгөөжийг Үндэсний баялгийн санд төвлөрүүлж тэгш, шударга хүртээхэд чиглэнэ. Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг ашиглахдаа байгалийн баялаг ард түмний мэдэлд байх зарчимд нийцүүлэн түүний үр өгөөжийн дийлэнх нь ард түмэнд ногдож байх эрх зүйн үндсийг хуулиар тогтооно.” гэж, мөн хуулийн Тавин есдүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт “Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурал хуулиар тогтоосон хязгаарын хүрээнд өмчийн удирдлагыг хэрэгжүүлэх, ...эрхтэй.” байхаар хуульчилсан.

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар баталсан “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хүрээнд 2021-2030 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны 5.2.19-д “Төрийн өмчит компанийн засаглалыг сайжруулж, үр ашгийг нэмэгдүүлэн, өмч хувьчлалыг үе шаттай, үр дүнтэй явуулна.” гэж, Монгол Улсын Их Хурлын 2021 оны 106 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Шинэ сэргэлтийн бодлого”-ийн 6.4-т “Төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдийн үр ашиг, засаглалыг сайжруулж, олон нийтийн шүүд хяналтад оруулах ажлыг зохион байгуулна.” гэж заасан.

Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 21 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-т төрийн өмчит компанийн засаглалыг сайжруулах зорилтыг тэргүүлэх чиглэл болгон, тус хөтөлбөрийн “ГУРАВ.ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО”-ын 3.1.2.4-т “Төрийн болон орон нутгийн өмчит компаниудын засаглал, ил тод байдлыг сайжруулж, олон улсын менежментийн багаар удирдуулж, нээлттэй хувьцаат компани болгон, үр ашиг, баялгийн тэгш хуваарилалтыг нэмэгдүүлнэ.” гэж, “ДӨРӨВ.ХҮНИЙ ЭРХИЙГ ДЭЭДЭЛСЭН ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО”-ын 4.1.4.2-т

“Төрийн болон орон нутгийн өмчийн удирдлагын нэгдмэл байдлыг хангах, төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгжийг улс төрөөс хараат бус, нээлттэй, ил тод, зах зээлийн зарчмаар үйл ажиллагаа явуулах тогтолцоог бүрдүүлэх...” гэж тус тус заасан.

Түүнчлэн, Олон улсын эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн байгууллага (OECD)-аас гаргадаг Төрийн өмчит аж ахуйн нэгжийн засаглалын зарчим, аргачлалд “Төрийн өмчит аж ахуйн нэгжийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бие даасан байдлыг хүндэтгэн, төлөөлөн удирдах зөвлөл хариуцлагаа үүрэхийг нь зөвшөөрөх, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжийн удирдлагын үйл ажиллагаанд хөндлөнгөөс оролцохоос зайлсхийх, төлөөлөн удирдах зөвлөл тодорхойлсон зорилтдоо хүрэхээр хараат бусаар үйл ажиллагаагаа явуулахыг Засгийн газар зөвшөөрөх нь зүйтэй” гэжээ.

Иймд Монгол Улсын Үндсэн хуулийн хэрэгжилтийг хангах хүрээнд батлагдсан Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуульд заасны дагуу уул уурхайн олборлолт, ашигт малтмалын боловсруулах салбарын төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд дэх төрийн эзэмших хувьцаа 34 хувь хүртэлх бол түүний төрийн эзэмшилд ногдох бүх ногдол ашгийг Үндэсний баялгийн санд төвлөрүүлж, одоо ба ирээдүй үеийн иргэн бүрд тэгш, шударга хуваарилах, мөн хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн урт болон дунд хугацааны бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилтийг хангах, олон улсын жишиг хандлагыг баримтлан компанийн сайн засаглалыг бүрдүүлэх зорилгоор Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанитай холбоотой тухайлсан харилцааг зохицуулах анхдагч хуулийн төслийг Хууль тогтоомжийн тухай хуульд нийцүүлэн боловсруулна.

1.2.Практик шаардлага

1.Монгол Улсад эдийн засгийн харилцаанд төр зохицуулагчийн хувиар оролцох бодлогыг баримталдаг хэдий ч зах зээлийн эдийн засгийн тогтолцоотой улс орнуудад нийтлэг мөрддөг “төрийн зохицуулах болон өмчлөлийн бодлого салангид байх” зарчим зарим талаараа алдагдаж, төрийн болон орон нутгийн өмчийг удирдах ялгаа зааг, ашиглуулах, шилжүүлэх журам тодорхойгүй байна. Өөрөөр хэлбэл, төрийн бодлогыг уялдуулах нэрийн дор төрийн өмчит компанийн бизнесийн үйл ажиллагаанд хөндлөнгөөс нөлөөлж оролцох, төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөл, гүйцэтгэх удирдлагад тавигдах шаардлага олон улсад тогтсон шаардлагаас доогуур, мөн Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 5 дахь хэсэгт төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн нь төрийн захиргааны албан хаагч байх болзлыг хуульчилсантай холбогдуулан төрийн захиргааны албан хаагч, улс төрийн албан тушаал хашиж байсан этгээдийг төлөөлөн удирдах зөвлөлд томилох, томилуулахаар нэр дэвшүүлж байгаа нь төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн засаглалыг мэргэжлийн бус болгож, компанийн сайн засаглалын тогтолцоо бүрдэх нөхцөлийг хааж байна.

2.Зах зээлийн өнөөгийн нөхцөл байдал, ирээдүйд үүсэж болох эерэг, сөрөг үр дагаврын талаарх үндэслэл бүхий тооцоо, судалгаагүйгээр аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэх хуулийн этгээдийг үүсгэн байгуулж, хувийн хэвшилтэй өрсөлдөж зах зээлд оролцох нь нэмэгдэж, эдийн засаг дахь хувийн хэвшлийн оролцоог дэмжихэд сөргөөр нөлөөлж байна.

Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газраас гаргасан тоон мэдээллээр Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд 99 байгаагаас ТӨХК-48, ТӨХХК-23, төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд-11, төрийн өмчит үйлдвэрийн газар-17, орон нутгийн өмчит болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдэд өрхийн эмнэлэг, эм эргэлтийн сан, нөхөрлөл, аж ахуйн тооцоотой үйлдвэрийн газрууд зэргийг багтааж тооцвол нийт 472 хуулийн этгээд байна.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн хүрээнд төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой компани гэх ойлголтыг нарийвчлан тодорхойлоогүй, зөвхөн Компанийн тухай хуулийн 2.5-д "Төрийн болон орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газрыг компанийн хэлбэрт оруулан өөрчлөн зохион байгуулах замаар үүссэн төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн үйл ажиллагааг энэ хуулиар зохицуулна" гэж заасан зохицуулалтын хүрээнд энэ төрлийн харилцааг тогтоож байна.

Мөн Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулиар төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн зохион байгуулалт, эрх зүйн хэлбэрийг Иргэний хуульд зааснаас өөрөөр буюу аж ахуйн шинжтэй үйл ажиллагаа явуулдаг аж ахуйн тооцоотой, эсхүл улсын төсвөөс санхүүждэг төсөвт үйлдвэрийн газар хэлбэрээр байгуулж байгаа нь хуулийн этгээдийн засаглал, зохицуулалтыг ойлгомжгүй болгож байна.

Иймд төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн талаарх ойлголт, түүнийг үүсгэн байгуулах үндэслэл, шаардлага, шалгуурыг ойлгомжтой болгож, тооцоо судалгаа, үндэслэлгүйгээр төрийн болон орон нутгийн өмчит компани үүсгэн байгуулдаг тогтолцоог өөрчилж, Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасны дагуу тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаанд хамаарах асуудлыг бүрэн хамарч зохицуулах шаардлагатай байна.

3.Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой толгой 99, охин хараат компаниудыг оролцуулаад нийт 123 компани нь 2023 оны жилийн эцсийн байдлаар эрчим хүч, зам, тээвэр, уул уурхай, банк, санхүү, мэдээлэл, харилцаа холбоо, хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэр, барилга, хот байгуулалт, байгаль орчин, аялал жуулчлал, биеийн тамир, спорт, соёл урлаг, гадаад харилцаа зэрэг 11 салбарт нийт 58,087 ажилтантайгаар үйл ажиллагаа явуулсан байна. Мөн хувьцаа эзэмшигчийн 100 хувийн эрхийг хэрэгжүүлж байгаа 42 хуулийн этгээд, Эрчим хүчний яам-27, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар-15 (Эрдэнэс Монгол нэгдэл), Сангийн яам-7, Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам-1, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам-4, Зам, тээврийн хөгжлийн яам-3 хуулийн этгээд байна. Эдгээр компани, үйлдвэрийн газрууд нь 2023 онд нийт 23 их наяд 617 тэрбум төгрөгийн орлого, 16 их наяд 912 тэрбум төгрөгийн зардал, 4 их наяд 983 тэрбум төгрөг буюу 21.1%-ийн цэвэр ашиг, 64 их наяд 200 тэрбум төгрөгийн нийт хөрөнгө, 7.76%-ийн хөрөнгийн өгөөжтэй ажилласан байна.

Мөн 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангаар төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн 43% нь алдагдалтай ажилласан, тайлант оны нийт цэвэр ашгийн дүнгийн 92%-ийг "Эрдэнэс Тавантолгой" ХК-3.5 их наяд төгрөг, "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ-803 тэрбум төгрөг, "Хөдөө аж ахуйг дэмжих корпораци" ХХК-101 тэрбум төгрөг, "Төрийн банк" ХК-94.7 тэрбум төгрөг, "МИАТ" ТӨХК-52 тэрбум төгрөгийн цэвэр ашигтай ажилласан зэрэг цөөн хэдэн компани эзэлж байна.

Мөн орон нутгийн өмчит болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой 275 хуулийн этгээдийн хувьд 13 хувьцаат компани 21.6 тэрбум төгрөг, 31 хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани 18 тэрбум төгрөг, 200 орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газар 45.9 тэрбум төгрөг, 31 төсөвт үйлдвэрийн газар 1.6 тэрбум төгрөгийн алдагдалтай буюу нийт 87.1 тэрбум төгрөгийн алдагдалтай ажилласан дүн мэдээ гарсан байна.

Дээрх тоо баримтаас харахад хуулийн этгээдийн зардал өндөр, эзэмшиж байгаа хөрөнгө, санхүүгийн эх үүсвэртэй харьцуулахад ашигт ажиллагаа, өгөөжийн түвшин бага, санхүүгийн сахилга бат сул, үр ашиггүй, ихээхэн хэмжээний алдагдалтай ажиллаж, компанийн үйл ажиллагаа, чиг үүрэг, санхүүгийн шийдвэр, худалдан авах ажиллагаа, тайлан мэдээллийн нээлттэй, ил тод байдал хангалтгүй, Олон улсын эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн байгууллага (OECD)-ын 2024 онд баталсан Төрийн өмчит аж ахуйн нэгжийн компанийн засаглалын зарчим, аргачлалд заасан компани дахь төрийн аудитын хяналтаас гадна хөндлөнгийн аудит хийлгэх ажлыг сайжруулах шаардлагатай байна.

4.Компанийн засаглалын олон улсын зарчим, Монголын компанийн засаглалын кодекст зааснаар компани нь төлөөлөн удирдах зөвлөлөөс баталсан урт хугацааны ногдол ашгийн бодлоготой байх ёстой гэж үздэг. Тухайлбал, Олон улсын эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн байгууллага (OECD)-аас 2024 онд баталсан Төрийн өмчит аж ахуйн нэгжийн компанийн засаглалын зарчим, аргачлалд “Төрийн өмчийн компаниуд нь өгөөжийн хувь, ногдол ашгийн бодлого, мөн капиталын бүтцийн зохистой байдлыг тодорхойлох журам зэргийг баталж, үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажиллавал зохино” гэжээ.

2023 онд төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой 99 аж ахуйн нэгжээс 449.8 тэрбум төгрөгийг ногдол ашиг хэлбэрээр төвлөрүүлснээс “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ 415.5 тэрбум, “Төрийн банк” ХК 23.6 тэрбум, “Улаанбаатар төмөр зам” хувь нийлүүлсэн нийгэмлэг 2.4 тэрбум, “Монголросцветмент” ТӨҮГ 2.1 тэрбум, “Мэдээлэл холбооны сүлжээ” ХХК 1.1 тэрбум төгрөг буюу нийт 444.7 тэрбум төгрөгийн ногдол ашгийг эдгээр 5 хуулийн этгээд төвлөрүүлсэн тоон мэдээ байна.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн, өмчийн оролцоотой компаниуд зарим тохиолдолд цэвэр ашигтай ажиллаж байгаа боловч ногдол ашиг төвлөрүүлдэггүй, эсхүл ногдол ашиг төвлөрүүлсэн ч урт хугацааны ногдол ашгийн талаарх компани тус бүрийн онцлогт тохирсон бодлого тодорхойгүйгээс ашгийн хэмжээнээс хамаараад янз бүрийн хувь хэмжээгээр ногдол ашиг хуваарилж байгаа нь компанид нэмэлт хөрөнгө оруулалт хийх, засан сайжруулалт, шинэ үйл ажиллагаа эхлүүлэх зэрэг бизнесийн үйл ажиллагааг нь хязгаарлах нөхцөлийг бүрдүүлж байна.

5.Компанийн тухай хуулийн 75.4 дэх хэсэгт “Хувьцаат компани болон төрийн өмчийн компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөл нь ес буюу түүнээс дээш гишүүнтэй байх ба тэдгээрийн гуравны нэгээс доошгүй хувь нь хараат бус гишүүн байна” гэж заасан. Судалгаанаас харахад, орон нутгийн өмчит компаниудын төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бүрэлдэхүүн 3-9 тооны гишүүнтэй байна. Орон нутгийн жижиг компанид төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүдийн тоо их (9) байх нь удирдлагын зардал нэмэгдэх, орон тооны зохистой түвшин алдагдах зэрэг сөрөг үр дагавартай байна.

Мөн орон нутгийн өмчийн хуулийн этгээд байгуулах, өөрчлөх, татан буулгах, дүрэм батлах эрхтэй холбоотой нарийвчилсан зохицуулалтыг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуульд тусгаагүй учир аймаг, нийслэлийн иргэдийн

Төлөөлөгчдийн Хурлаас баталсан журмын хүрээнд уг асуудлыг зохицуулж байна. Орон нутгийн өмчит компани, аж ахуйн нэгж бүрийн дүрэм харилцан адилгүй, төлөөлөл хэрэгжүүлэгч этгээд болон гүйцэтгэх захирлыг томилох, гэрээ байгуулах, их хэмжээний болон сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл байгуулах, бизнес төлөвлөгөөг батлах, хэрэгжилтийг дүгнэх, үйл ажиллагаа, санхүүгийн ил тод нээлттэй байдлыг хангах асуудал нь харилцан адилгүй янз бүрийн байдлаар хэрэгжиж байна.

Тухайлбал, хувьцаа эзэмшигчдийн хурал, аймаг, нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, эсхүл Засаг даргын шийдвэрээр орон нутгийн өмчит болон өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг томилох, эдгээр хуулийн этгээдийн ихэнх буюу 231 байгууллагын гүйцэтгэх захирлыг Засаг дарга томилж, гэрээ байгуулан дүгнэх, эдгээрийн 130 байгууллагын бизнес төлөвлөгөөг Засаг дарга баталж, дүгнэх, орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газар, орон нутгийн өмчит төсөвт үйлдвэрийн газарт төлөөлөн удирдах зөвлөл томилон ажиллуулах, үүнд нийслэл болон 13 аймгийн нийт 52 орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газар нь төлөөлөн удирдах зөвлөлтэй бөгөөд нийт 308 хүн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнээр томилогдон ажиллаж байна. Мөн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын төлөөлөгчид нь төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн, даргаар томилогдон ажиллаж, нэг талдаа хувьцаа эзэмшигчийн хувиар компанийн үйл ажиллагаанд зарцуулах төсвийг баталж, нөгөө талд төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний хувиар уг төсвийн төсөл боловсруулж, танилцуулж байгаа нь хяналт тавих боломжгүй, ашиг сонирхлын зөрчил үүсгэж болзошгүй нөхцөлийг бүрдүүлж байна.

Эдгээр практик нөхцөл шалтгааны улмаас төр болон орон нутаг хувьцаа эзэмшигчийн эрхээ ил тод, шударга, хариуцлагатай, өрсөлдөөнд саад учруулахгүй хэрэгжүүлэх, төр болон орон нутаг бизнесийн үйл ажиллагаа эрхэлж зах зээлд оролцох оновчтой загварчлалыг бий болгосон хуулийн төслийг боловсруулах нь зүйтэй гэж үзэж байна.

Хоёр.Хуулийн төслийн ерөнхий бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ

Хуулийн төслийн зорилт нь төрийн болон орон нутгийн өмчит компани үүсгэн байгуулах үндэслэл, журам, ангилал, компанийн үйл ажиллагаанд баримтлах зарчим, хяналт, удирдлага, зохион байгуулалт болон төрийн болон орон нутгийн өмчийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулж, компанийн сайн засаглал, ил тод байдлыг сайжруулж, санхүүгийн ашигт ажиллагаа, өгөөжийг нэмэгдүүлэхэд оршино.

Хуулийн төслийн бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээг дараах байдлаар тусгана:

➤ Хуулийн төслийн нэгдүгээр бүлэг буюу нийтлэг үндэслэлд хуулийн төслийн зорилт, хуулийн үйлчлэх хүрээ, нэр томъёоны тодорхойлолт, Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн үйл ажиллагаанд баримтлах зарчим, төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн төрөл, хэлбэр, төрийн өмчит компанийн талаар баримтлах үндсэн чиглэлийг тогтооно;

➤ Хуулийн төслийн хоёрдугаар бүлэгт төрийн болон орон нутгийн өмчит компани үүсгэн байгуулах үндэслэл, журмыг тусгана;

➤ Хуулийн төслийн гуравдугаар бүлэгт төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгийг нэмэгдүүлэх, алтан хувьцаа гаргах нөхцөл, компанийн хөрөнгө оруулалтыг сайжруулах зорилгоор үнэт цаас гаргах, зээл авах, ногдол ашиг хуваарилах бодлоготой холбоотой зохицуулалтыг тусгана;

➤ Хуулийн төслийн дөрөвдүгээр бүлэгт төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн хувьцаа эзэмшигч, хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэх, төрийн өмчит компанийн талаарх Засгийн газрын болон орон нутгийн өмчит компанийн талаарх аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын бүрэн эрх, төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын болон орон нутгийн өмчийн асуудал хариуцсан газрын чиг үүргийг тогтооно;

➤ Хуулийн төслийн тавдугаар бүлэгт хувьцаа эзэмшигчдийн хурал, төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бүрэн эрх, төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн, гүйцэтгэх удирдлагад тавигдах шаардлага, сонгон шалгаруулалт, хүлээх үүрэг хариуцлага, томилох, чөлөөлөх үндэслэл, төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн, гүйцэтгэх удирдлагаар ажиллаж буй этгээдэд олгох цалин, урамшуулалтай холбогдох зохицуулалтыг тусгана;

➤ Хуулийн төслийн зургаадугаар бүлэгт компанийн дотоод болон хөндлөнгийн хяналтын тогтолцоотой холбоотой харилцааг тусгана;

➤ Хуулийн төслийн долоодугаар бүлэгт компанийн бизнес төлөвлөгөө болон төлөөлөн удирдах зөвлөлийн ажлын төлөвлөгөөг батлах, түүний гүйцэтгэлийг үнэлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулна;

➤ Хуулийн төслийн наймдугаар бүлэгт компанийг өөрчлөн байгуулах, нэмэлт хувьцаа гаргаж, үнэт цаасны анхдагч зах зээлд нийтэд санал болгох, компанийг татан буулгах, татан буугдах үеийн эд хөрөнгийн зохицуулалттай холбоотой харилцааг зохицуулах эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ;

➤ Хуулийн төслийн есдүгээр бүлэгт компанийн үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайлан, нөөц сан, мэдээллийн ил тод байдлыг хангахтай холбоотой журмыг тогтооно;

➤ Хуулийн төслийн аравдугаар бүлэгт хууль хүчин төгөлдөр болох, хариуцлага хүлээлгэх болон шилжилтийн үеийн зохицуулалтыг тусгана.

Гурав.Хуулийн төсөл батлагдсаны дараа үүсч болох нийгэм, эдийн засаг, хууль зүйн үр дагавар, тэдгээрийг шийдвэрлэх талаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний санал

Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хуулийн төслийг баталснаар Монгол Улсын нийгэм, эдийн засаг, эрх зүйн хөгжилд чухал ач холбогдол бүхий бодлогын чанартай дараах үр дагавар бий болно:

✓ Төр нь эдийн засгийн харилцаанд зохицуулагчийн хувиар оролцох Үндсэн хуулийн үзэл санаа болон ардчилсан үзэл санаа бүхий зах зээлийн эдийн засгийн тогтолцоотой улс орнуудад нийтлэг мөрддөг “төрийн зохицуулах болон өмчлөлийн бодлого салангид байх” зарчим хууль тогтоомжид тусгалаа олж, бодитойгоор хэрэгжих нөхцөл бүрдэнэ.

✓ Эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх чухал ач холбогдолтой томоохон төслийг хэрэгжүүлэх, хувийн хэвшилтэй тэгш нөхцөл, ижил дүрмээр аж ахуй эрхлэх замаар баялгийг бий болгох, баялгийг оновчтойгоор дахин хуваарилах тогтолцоог бий болгох суурь нөхцөл бүрдэнэ.

✓ Иргэний хууль дахь хуулийн этгээдийн хэлбэрийг зөрчиж байгуулсан төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн статусыг тодорхой болгоно.

✓ Хувийн хэвшил гүйцэтгэх боломжтой, төрийн оролцоо шаардлагагүй, зах зээлийн зарчмаар хөгжих боломжтой тодорхой салбарт төр хутгалдан орж, өрсөлдөөнийг хязгаарлах, алдагдал учруулах бизнесийн эрсдэлээс зайлсхийх боломж олгоно.

✓ Компанийн засаглалыг сайжруулж, хяналтын тогтолцоо, ил тод байдал, үүрэг хариуцлага, ашигт ажиллагаа нэмэгдэж, санхүүгийн үр ашиг, компанийн үнэ цэн өсөж, татварын орлого, төрийн эзэмшлийн ногдол ашиг сайжирна.

✓ Төр болон орон нутаг хувьцаа эзэмшигчийн эрхээ ил тод, шударга, хариуцлагатай, өрсөлдөөнд саад учруулахгүй хэрэгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

Дөрөв.Хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль болон бусад хуультай хэрхэн уялдах, түүнийг хэрэгжүүлэх зорилгоор цаашид шинээр боловсруулах буюу нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, хүчингүй болгох хуулийн талаарх санал

Хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ болон бусад хууль тогтоомжтой нийцүүлэн боловсруулна.

Хуулийн төсөлтэй уялдуулан Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Дампуурлын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Зөрчлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Компанийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Инновацийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Монгол Улсын яамны эрх зүйн байдлын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Өрийн удирдлагын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Өрсөлдөөний тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Татварын ерөнхий хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Төсвийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Төрийн аудитын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах хүрээнд авах арга хэмжээний тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийг боловсруулна.

ТАНИЛЦУУЛГА

Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хуулийн төслийн талаар

1. Улсын Их Хурлын 2024 оны 21 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан "Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр"-т төрийн өмчит компанийн засаглалыг сайжруулах зорилгыг тэрүүлэх чиглэл болон, тус хөтөлбөрийн "ГУРАВ.ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО"-ын 3.1.2.4-т "Төрийн болон орон нутгийн өмчит компаниудын засаглал, ил тод байдлыг сайжруулж, олон улсын менежментийн багаар удирдуулж, нээлттэй хувьцааг компани болгон, үр ашиг, баялгийн тэгш хуваарилалтыг нэмэгдүүлнэ." гэж, "ДӨРӨВ.ХҮНИЙ ЭРХИЙГ ДЭЭДЭЛСЭН ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО"-ын 4.1.4.2-т "Төрийн болон орон нутгийн өмчийн удирдлагын нэгдмэл байдлыг хангах, төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгжийг улс төрөөс хараат бус, нээлттэй, ил тод, зах зээлийн зарчмаар үйл ажиллагаа явуулах тогтолцоог бүрдүүлэх..." гэж тус тус заасан.

Түүнчлэн, Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар баталсан "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хүрээнд 2021-2030 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны 5.2.19-д "Төрийн өмчит компанийн засаглалыг сайжруулж, үр ашгийг нэмэгдүүлэн, өмч хувьчлалыг тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан "Шинэ сэргэлтийн бодлого"-ийн 6.4-т "Төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдийн үр ашиг, засаглалыг сайжруулж, олон нийтийн шууд хяналтад оруулах ажлыг зохион байгуулна." гэж заасан.

Монгол Улсын Үндсэн хуульд 2019 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдөр оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт "Монгол Улсын иргэнд өмчлүүлснээс бусад газар, түүнчлэн газрын хэвлий, түүний баалаг, ой, усны нөөц, ан амьтан төрийн нийтийн өмч мөн. Байгалийн баялгийг ашиглах төрийн бодлого нь урт хугацааны хөгжлийн бодлогод тулгуурлаж, одоо ба ирээдүй үеийн иргэн бүрд эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг нь баталгаажуулах, газрын хэвлийн баялгийн үр өгөөжийг Үндэсний баялгийн санд төвлөрүүлж тэгш, шударга хүртээхэд чиглэнэ. Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг ашиглахдаа байгалийн баялаг ард түмний мэдэлд байх зарчимд нийцүүлэн түүний үр өгөөжийн дийлэнх нь ард түмэнд ногдож байх эрх зүйн үндсийг хуулиар тогтооно." гэж, мөн хуулийн Тавин есдүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт "Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурал хуулиар тогтоосон хязгаарын хүрээнд өмчийн удирдлагыг хэрэгжүүлэх,....эрхтэй." байхаар хуульчилсан.

Иймд Монгол Улсын Үндсэн хуулийн хэрэгжилтийг хангах хүрээнд батлагдсан Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуульд заасны дагуу уул уурхайн олборлолт, ашигт малтмалын боловсруулах салбарын төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд дэх төрийн эзэмших хувьцаа 34 хувь хүртэлх бол түүний төрийн эзэмшилд ногдох бүх ногдол ашгийг Үндэсний баялгийн санд төвлөрүүлж, одоо ба ирээдүй үеийн иргэн бүрд тэгш, шударга хуваарилах, мөн хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн урт болон дунд хугацааны бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилтийг хангах, олон улсын жишиг хандлагыг баримтлан компанийн сайн засаглалыг бүрдүүлэх шаардлагатай байна.

2. Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.1-д заасны дагуу холбогдох хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд үр дагаварт үнэлгээ хийсний үндсэн дээр дээр дурдсан бодлогын баримт бичигт тусгасан зорилтыг хэрэгжүүлэх хүрээнд Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хуулийн төслийн үзэл баримтлалыг тодорхойлж, түүнд нийцүүлэн хуулийн төслийг боловсруулна.

Хуулийн төсөлд зарчмын шинжтэй дараах зохицуулалтыг тусгалаа:

1. Төр, орон нутаг хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг ард түмнийг төлөөлөн хэрэгжүүлж байгаагийн хувьд энэхүү онцлог байдал нь нийцсэн, ил тод, хяналттай, эдийн засгийг зохицуулагчийн чиг үүргээ хувьцаа эзэмшигчийн чиг үүргээсээ салалтанд хэрэгжүүлэх боломжийг олгосон эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгохыг зорилгоо.

Төрийн болон орон нутгийн өмчит компани хармуцлага, эрх, үүргийн хувьд бие даасан, санхүүгийн үр ашигтай байх, улс, төрийн нөлөөллөөс ангид, хараат бус байх, хараат бус хөндлөнгийн хяналттай байх, компанийн үйл ажиллагаа ил тод байх, компани төрийн, эсхүл орон нутгийн хүлээх үүргийг хармуцдахгүй байх зарчмыг хуулийн төсөлд тусгасан. Харин төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн удирдлагыг хэрэгжүүлэхэд үр ашигийг зардал гаргахгүй байх, мэргэжлийн байх, санхүүгийн төлөвлөгөөний дагуу ажиллах, хармуцлага, эрх, үүргийн хувьд бие даасан байх зарчмыг хэрэгжүүлэхээр мөн төсөлд тусгалаа.

2. Төрийн болон орон нутгийн өмчит компани байгуулах үндэслэл, журмыг тусгалаа. Ингэснээр төр, орон нутаг эдийн засгийн тооцоо, судалгаагүйгээр хувийн хэвшил гүйцэтгэх боломжтой салбарт төрийн болон орон нутгийн өмчит компани байгуулах боломжгүй болох юм.

Түүнчлэн, хувийн хэвшил хийх боломжгүй, ашиггүй, төрөөс үзүүлэх зайлшгүй шаардлагатай үйлчилгээ буюу нийтийн зориулалттай дэд бүтэц, нийтийн үйлчилгээний салбарт төрийн болон орон нутгийн өмчит компани байгуулахаар тусгасан.

Мөн үндэсний эдийн засгийн ашиг сонирхлыг хангах зорилгоор стратегийн ач холбогдолтой салбарт зайлшгүй үйл ажиллагаа явуулах, үндэсний үндэсний аюулгүй байдлыг хангахтай холбоотой бараа, үйлчилгээг бэлтгэн нийлүүлэх зорилгоор төрийн өмчийн компани байгуулахаар хуулийн төсөлд нарийвчлан тусгасан.

Төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуй нэгжийн талаар удирдлага, хяналт, аудитын чиг үүрэг гүйцэтгэдэг Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар, Сангийн яам, Үндэсний аудитын газрын мэдээлэл хоорондоо зөрүүтэй байдаг бөгөөд нэгдсэн бүртгэл, мэдээлэлгүй явж иржээ.

Тухайлбал, Сангийн яамны мэдээллээс үзэхэд, төрийн болон орон нутгийн өмчит 339 аж ахуйн нэгж байгууллага байна. Үүнийг задалбал, төрийн өмчит болон төрийн өмчийн компанийн 107, орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгж байгууллага 232 байна.

Үндэсний аудитын газрын мэдээллээс үзэхэд, 2019 оны байдлаар төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой 148 аж ахуйн нэгж, орон нутгийн өмчит

болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой 389 аж ахуйн нэгж, нийт 537 төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгж байна.

Харин Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газраас гаргасан 2023 оны тоон мэдээллээр төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд 99 байгаагаас ТӨХК-48, ТӨХК-23, төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд-11, төрийн өмчит үйлдвэрийн газар-17, орон нутгийн өмчит болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдэд өрхийн эмнэлэг, эм эргэлтийн сан, нөхөрлөл, аж ахуйн тооцоотой үйлдвэрийн газрууд зэргийг багтааж тооцвол нийт 472 хуулийн этгээд байна.

3.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулиар төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн зохион байгуулалт, эрх зүйн хэлбэрийг Иргэний хуулийг зөрчиж тогтоосон нь тухайн төрлийн хуулийн этгээдийн үйл ажиллагаанд үйлчлэж байгаа бусад салбар эрх зүйн хэм хэмжээнд хийдэл үүсэх шалтгаан болж, улмаар хууль хэрэглээний практикт төрийн болон орон нутгийн ба хувийн хэвшлийн хуулийн этгээдүүдэд ялгамжтай, тэгш бус хандах нөхцөлийг бүрдүүлж байна.

Өөрөөр хэлбэл, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн дагуу төрийн болон орон нутгийн өмчит компаниас гадна аж ахуйн шинжтэй үйл ажиллагаа явуулдаг аж ахуйн тооцоотой, эсхүл улсын төсвөөс санхүүждэг төсөвт үйлдвэрийн газар хэлбэртэй хуулийн этгээд байгуулагдаж, үйл ажиллагаагаа явуулдаг болсон нь хуулийн этгээдийн засаглал ойлгомжгүй, төрийн болон орон нутгийн өмч үнэгүйдэх, алдагдалд орох, төр болон орон нутаг үзэмжээрээ аж ахуй эрхлэх нөхцөлийг бүрдүүлж байна. Иймд эдгээр үйлдвэрийн газрыг зохицуулах эрх зүйн зохицуулалт тодорхойгүй байгааг цаг алдалгүй шийдвэрлэх шаардлага үүссэн.

Хуулийн төсөлд эдгээр үйлдвэрийн газруудаас ашгийн төлөө хуулийн этгээдийг компани хэлбэрт оруулж, цаашид үйлдвэрийн газар статустай хуулийн этгээд байгуулахгүй байхад чиглэнэ. Өөрөөр хэлбэл, хуулийн төсөлд төрийн болон орон нутгийн өмчийн этгээдийн хувь хэмжээгээр нь буруу төр, эсхүл орон нутаг компанийн гаргасан энгийн хувьцааг бүхэлд нь эзэмшдэг бол төрийн болон орон нутгийн өмчийн компани, төр, эсхүл орон нутаг компанийн гаргасан энгийн хувьцааны тодорхой хувийг эзэмшдэг бол төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой компани гэсэн хоёр төрлөөр компанийг ангилахаар тусгасан болно.

4.Төрийн өмчит нэг компанид төрийн хэд хэдэн байгууллага хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хувааж хэрэгжүүлдэг явдлыг таслан зогсоож, Засгийн газрын шийдвэрээр тогтоосон аль нэг төрийн захиргааны төв байгууллага, эсхүл төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэхээр тусгалаа.

Түүнчлэн, хуулийн төсөлд төрийн болон орон нутгийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчийн эрх, үүрэг, компанийн засаглалд оролцох хүрээ, хязгаарыг нарийвчлан тусгасан болно. Тухайлбал, төрийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч нь төрийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг нээлттэй, ил тод сонгон шалгаруулалтын үндсэн дээр томилгох, чөлөөлөх, төрийн өмчийн компани үүсгэн байгуулах, өөрчлөн байгуулах, татан буулгах, хувьцааг худалдах, шилжүүлэх, төрийн өмчийн хөрөнгөөр хөрөнгө оруулалт хийх асуудлаар Засгийн газарт санал оруулах, төрийн өмчийн оролцоотой компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлд төрийн эзэмшлийн хувьцааны хувь

хэмжээтэй хувь тэнцүү тооны төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг томилгох, чөлөөлөх санал гаргах зэргийг тусгалаа.

5.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөл, гүйцэтгэх удирдлагад тавих шаардлагыг олон улсад тогтсон шаардлагаас доогуур, төрийн захиргааны албан хаагч, эсхүл улс төрийн албан тушаал хашиж байсан этгээдийг төлөөлөн удирдах зөвлөлд томилгох, томилуулахаар нэр дэвшүүлж байгаа нь компанийн засаглалыг сулруулах, мөргөжлийн бус томилгоо, улс төрийн нөлөөлөл бий болох боломжийг бүрдүүлж байна.

Түүнчлэн, орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бүрэлдэхүүнд улс төрийн албан тушаалтан, нутгийн захиргааны байгууллагын дарга, мэргэжилтнийг оруулж байна. Тухайлбал, аймаг, сум, нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын төлөөлөгч, Улсын Их Хурлын гишүүний бие төлөөлөгч гэх зэрэг албан тушаалтныг томилгох байдал нийтлэг байна.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 5 дахь хэсэгт төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн нь төрийн захиргааны албан хаагч байх болзлыг хуульчилсан.

Түүнчлэн, Олон улсын эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн байгууллага (OECD)-аас гаргадаг Төрийн өмчит аж ахуйн нэгжийн засаглалын зарчим, аргачлалд "Төрийн өмчит аж ахуйн нэгжийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бие даасан байдлыг хүндэтгэн, төлөөлөн удирдах зөвлөл хариуцлагаа үүрэхийг нь хөндлөнгөөс төрийн өмчит аж ахуйн нэгжийн удирдлагын үйл ажиллагаанд хөндлөнгөөс оролцохоос зайлсхийх, төлөөлөн удирдах зөвлөл тодорхойлсон зорилтдоо хүрэхээр хараат бусаар үйл ажиллагаагаа явуулахыг Засгийн газар зөвшөөрөх нь зүйтэй" гэж, мөн 7 дугаар бүлэгт "Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг, үүнд төрийн албан хаагч эсэхээс үл хамааран мэдлэг, чадварын мерит зарчимд үндэслэн нэр дэвшүүлж, томилгох, бүх гишүүд хуулийн адил хариуцлагатай байх нь зүйтэй" гэжээ. Өөрөөр хэлбэл, төрийн захиргааны албан хаагчийг албан тушаалын хувьд төлөөлөн удирдах зөвлөлд томилгох бус, мерит зарчимд тулгуурлан тухайн компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнд нэр дэвшүүлж, сонгон шалгаруулах нь компанийн засаглал сайжрах, төлөөлөн удирдах зөвлөл мөргөжлийн, чадварлаг болоход эерэг нөлөө үзүүлэх болно.

Энэ хүрээнд төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурал, төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бүрэн эрх, төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн, гүйцэтгэх удирдлагад тавигдах шаардлага, хүлээх үүрэг хариуцлага, томилгох, чөлөөлөх үндэслэлийг нарийвчлан тусгасан.

6.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүдийн тоо, сонгон шалгаруулалт, цалин, урамшуулалттай холбоотой зохицуулалтыг хуулийн төсөлд тусгалаа.

Тухайлбал, төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнд мерит зарчмын үндсэн дээр олон улсын стандартад нийцсэн шаардлага тавихын сацуу нэр дэвшүүлж, сонгон шалгаруулах процессыг ил тод, шударга, хараат бус, мөргөжлийн, өрсөлдөөнт болгох талаар зохицуулалтыг төсөлд тусгасан болно.

Төрийн өмчийн компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөл нь 9 хүртэлх гишүүнтэй байх бөгөөд тусгай шаардлагыг хангасан нэр дэвшигчийг нээлттэй, ил тод сонгон шалгаруулалтын үндсэн дээр төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнээр сонгож, томилох зохицуулалтыг тусгасан.

Мөн Компанийн тухай хуулийн 75 дугаар зүйлийн 75.4 дэх хэсэгт "Хувьцаат компани болон төрийн өмчийн компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөл нь ес буюу түүнээс дээш гишүүнтэй байх ба тэдгээрийн гуравны нэгээс доошгүй хувь нь хараат бус гишүүн байх" гэж заасан. Компанийн тухай хуулиар зохицуулахгүйгээр Төрийн өмчит компанийн тухай тусгайлан хуулиар зохицуулах асуудлын нэг нь Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүдийн тоо юм.

Судалгаанаас харахад, орон нутгийн өмчит компаниудын төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бүрэлдэхүүн 3-9 тооны гишүүнтэй байна. Орон нутгийн жижиг компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүдийн тоо их (9) байх нь удирдлагын зардлыг нэмэгдүүлэх нэг шалтгаан болж байгаа тул тухайн компанийн хэмжээ, нөхцөл байдлаас хамаарч төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүдийн тоог тодорхойлох, жижиг хэмжээний компанид 5 хүртэлх сондгой тооны төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн байхаар тусгалаа.

Түүнчлэн, төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнээс чөлөөлөгдөхөд аливаа хэлбэрийн тэтгэмж олгохгүй байхаар хуулийн төсөлд тусгав.

7. Төрийн болон орон нутгийн өмчит компани, тэдгээрийн эрх бүхий албан тушаалтан, хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчийн үйл ажиллагааг тайлагнах үүргийг хуульчилж, гүйцэтгэлийг үнэлэх, үнэлгээний мөрөөр авах арга хэмжээний талаар хуулийн төсөлд тусгалаа. Ингэхдээ системийн ач холбогдол бүхий дулаан, эрчим хүчний зэрэг компанийн хувьд шууд татан буулгахгүй байх онцлог зохицуулалтыг тусгалаа.

8. Гүйцэтгэх удирдлагыг төлөөлөн удирдах зөвлөлөөс томилж, гэрээ байгуулах, түүнтэй байгуулсан гэрээний үндсэн дээр цалин хөлс олгох, гүйцэтгэх удирдлагын нэмэлтээр гүйцэтгэсэн чиг үүргийн үр дүнд компанийн зорилгод нийцсэн нэмүү өртөг бий болсон, компанийн зах зээлд эзлэх байр суурь өсөн нэмэгдсэн бол нэмэгдэл урамшуулал олгохоор гэрээнд зааж, гэрээнд заасан тохиолдолд урамшуулал олгох, урамшууллын хэмжээнд мөн хязгаарлалт тавьсан болно.

9. Ногдол ашиг хуваарилах зарчмыг тодорхойлолоо. Компанийн засаглалын олон улсын зарчим, Монголын компанийн засаглалын кодекс зааснаар компани нь төлөөлөн удирдах зөвлөлөөс баталсан урт хугацааны ногдол ашгийн бодлогоотой байх ёстой гэж үздэг. Тухайлбал, Олон улсын эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн байгууллага (OECD)-аас 2024 онд баталсан Төрийн өмчит аж ахуйн нэгжийн компанийн засаглалын зарчим, арга-члалд "Төрийн өмчийн компаниуд нь өгөөжийн хувь, ногдол ашгийн бодлого, мөн капиталын бүтцийн зохистой байдлыг тодорхойлох журам зэргийг баталж, үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажиллавал зохино" гэжээ.

2023 онд төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой 99 аж ахуйн нэгжээс 449.8 тэрбум төгрөгийг ногдол ашиг хэлбэрээр төвлөрүүлснээс "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ 415.5 тэрбум, "Төрийн банк" ХК 23.6 тэрбум, "Улаанбаатар төмөр зам" хувь

нийлүүлсэн нийгэмлэг 2.4 тэрбум, "Монголросцветмет" ТӨҮГ 2.1 тэрбум, "Мэдээлэл холбооны сүлжээ" ХХК 1.1 тэрбум төгрөг буюу нийт 444.7 тэрбум төгрөгийн ногдол ашгийг эдгээр 5 хуулийн этгээд төвлөрүүлсэн тоон мэдээ байна.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн, өмчийн оролцоотой компаниуд зарим тохиолдолд цэвэр ашигтай ажиллаж байгаа боловч ногдол ашиг төвлөрүүлдэггүй, эсхүл ногдол ашиг төвлөрүүлсэн ч урт хугацааны ногдол ашгийн талаарх компани тус бүрийн онцлог тохирсон бодлого тодорхойгүйгээс ашгийн хэмжээнээс хамаараад янз бүрийн хувь хэмжээгээр ногдол ашиг хуваариулж байгаа нь компанид нэмэлт хөрөнгө оруулалт хийх, засан сайжруулалт, шинэ үйл ажиллагаа эхлүүлэх зэрэг бизнесийн үйл ажиллагааг нь хязгаарлах нөхцөлийг бүрдүүлж байна.

Хуулийн төсөл батлагдсанаар нийгэм, эдийн засаг, эрх зүйн хөгжилд чухал ач холбогдол бүхий бодлогын чанартай дараах үр дагавар бий болно гэж үзэж байна:

✓ Төр нь эдийн засгийн харилцаанд зохицуулагчийн хувиар оролцох Үндсэн хуулийн үзэл санаа болон ардчилсан үзэл санаа бүхий зах зээлийн эдийн засгийн тогтолцоотой улс орнуудад нийтлэг мөрддөг "төрийн зохицуулах болон өмчлөлийн бодлого салангид байх" зарчим хууль тогтоомжид тусгалаа олж, бодитойгоор хэрэгжих нөхцөл бүрдэнэ.

✓ Эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх чухал ач холбогдолтой томоохон төслийг хэрэгжүүлэх, хувийн хэвшилтэй тэгш нөхцөл, ижил дүрмээр аж ахуй эрхлэх замаар баялгийг бий болгох, баялгийг оновчтойгоор дахин хуваарилах тогтолцоог бий болгох суурь нөхцөл бүрдэнэ.

✓ Иргэний хууль дахь хуулийн этгээдийн хэлбэрийг зөрчиж байгуулсан төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн статусыг тодорхой болгоно.

✓ Хувийн хэвшил гүйцэтгэх боломжтой, төрийн оролцоо шаардлагагүй, зах зээлийн зарчмаар хөгжих боломжтой тодорхой салбарт төр хутгалдан орж, өрсөлдөөнийг хязгаарлах, алдагдал учруулах бизнесийн эрсдэлээс зайлсхийх боломж олгоно.

✓ Компанийн засаглалыг сайжруулж, хяналтын тогтолцоо, ил тод байдал, үүрэг харууллага, ашиг ажиллагаа нэмэгдэж, санхүүгийн үр ашиг, компанийн үнэ цэн өсөж, татварын орлого, төрийн эзэмшлийн ногдол ашиг сайжирна.

✓ Төр болон орон нутаг хувьцаа эзэмшигчийн эрхээ ил тод, шударга, харууллагай, өрсөлдөөнд саад учруулахгүй хэрэгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

Төсөл 2024.12.13

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2024 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ТӨРИЙН БОЛОН ОРОН НУТГИЙН ӨМЧИТ КОМПАНИЙН ТУХАЙ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь төрийн болон орон нутгийн өмчит компани үүсгэн байгуулах үндэслэл, журмыг тогтоох, компанийн үйл ажиллагаанд баримтлах зарчим, удирдлага, зохион байгуулалт, хяналт, ил тод байдлыг хангахтай холбоотой харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн хууль тогтоомж

2.1.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль², Иргэний хууль, Компанийн тухай хууль³, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжоос бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн үйл ажиллагааг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль, энэ хуулиар зохицуулснаас бусад харилцааг Компанийн тухай хуулиар зохицуулна.

3.2.Тухайлсан хуулийн дагуу байгуулагдсан төрийн өмчит компанийн үйл ажиллагааг тухайн хуульд өөрөөр заагаагүй бол энэ хуульд заасны дагуу зохицуулна.

4 дүгээр зүйл.Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

4.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томъёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

4.1.1."төрийн өмчит компани" гэж төр хувьцааг нь эзэмшиж байгаа, эсхүл хяналтын эрхийг хэрэгжүүлж байгаа хуулийн этгээдийг;

¹ Монгол Улсын Үндсэн хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 1992 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.

² Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 1996 оны 11 дугаарт нийтлэгдсэн

³ Компанийн тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2011 оны 42 дугаарт нийтлэгдсэн.

4.1.2."орон нутгийн өмчит компани" гэж орон нутаг хувьцааг нь эзэмшиж байгаа, эсхүл хяналтын эрхийг хэрэгжүүлж байгаа хуулийн этгээдийг;

4.1.3."нийтийн зориулалттай дэд бүтэц" гэж Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн тухай хуулийн 5.1.8-д заасныг;

4.1.4."нийтийн үйлчилгээ" гэж Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн тухай хуулийн 5.1.13-т заасныг.

5 дугаар зүйл.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн үйл ажиллагаанд баримтлах зарчим

5.1.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн үйл ажиллагаанд дараах зарчмыг баримтална:

5.1.1.хувийн хэвшилтэй өрсөлдөхгүй байх;

5.1.2.монополь, эсхүл давамгай байдлаа урвуулан ашиглахгүй байх;

5.1.3.бусад аж ахуйн нэгжээс давуу эрх эдлэхгүй байх;

5.1.4.компанийн үйл ажиллагааны бие даасан байдлыг хангах, удирдлагын үйл ажиллагаанд хөндлөнгөөс оролцохгүй байх;

5.1.5.улс төрийн нөлөөллөөс ангид, хараат бус байх;

5.1.6.компани төрийн болон орон нутгийн хүлээх үүргийг хариуцахгүй байх;

5.1.7.санхүүгийн үр ашигтай байх;

5.1.8.ил тод, нээлттэй байх.

5.2.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн удирдлагыг хэрэгжүүлэхэд энэ хуулийн 5.1-д зааснаас гадна дараах зарчмыг баримтална:

5.2.1.Засгийн газрын бүрэн эрх, орон нутгийн эрх хэмжээ компанийн удирдлагын бүрэн эрхээс тусгаарлагдсан байх;

5.2.2.компанийн бүх хувьцаа эзэмшигч эрх тэгш байх;

5.2.3.хараат бус хөндлөнгийн хяналттай байх;

5.2.4.мэргэжлийн байх;

5.2.5.үр ашиггүй зардал гаргахгүй байх;

5.2.6.санхүүгийн төлөвлөгөөний дагуу ажиллах;

5.2.7.харилцаага, эрх, үүргийн хувьд бие даасан байх.

6 дугаар зүйл.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн төрөл, хэлбэр

6.1.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компани нь хувьцааны эзэмшлээс хамаарч дараах төрөлтэй байна:

6.1.1.компанийн гаргасан бүх энгийн хувьцааг төр дангаараа эзэмшдэг бол төрийн өмчийн компани, эсхүл энгийн хувьцааны 34-өөс 100 хүртэл хувийг эзэмшдэг бол төрийн өмчийн оролцоотой компани;

6.1.2.компанийн гаргасан бүх энгийн хувьцааг орон нутаг дангаараа эзэмшдэг бол орон нутгийн өмчийн компани, эсхүл энгийн хувьцаачь 34-өөс 100 хүртэл хувийг эзэмшдэг бол орон нутгийн өмчийн оролцоотой компани.

6.2.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компани нь хязгаарлагдмал хариуцлагатай, эсхүл хувьцаат компанийн хэлбэртэй байна.

7 дугаар зүйл.Төрийн өмчит компанийн талаар баримтлах үндсэн чиглэл

7.1.Засгийн газар бүрэн эрхийнхээ хугацаанд төрийн өмчит компанийн талаар баримтлах үндсэн чиглэлийг баталж, Улсын Их Хуралд танилцуулна.

7.2.Төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага Засгийн газрын гишүүдийн саналыг авч, нэгтгэн судалсны үндсэн дээр энэ хуулийн 7.1-д заасан үндсэн чиглэлийн төслийг Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 4.1.8-д заасан Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт нийцүүлэн боловсруулна.

7.3.Үндсэн чиглэлд дараах зүйлийг тусгана:

7.3.1.төрийн өмчит компанийн хувьцаа эзэмших, хянах зорилго, үндэслэл;

7.3.2.төрийн өмчит компанийн жагсаалт, хөрөнгийн багц мэдээлэл;

7.3.3.төрийн өмчит компанийн засалалд оролцогч талуудын гүйцэтгэх үүрэг, хүлээх хариуцлага;

7.3.4.үндсэн чиглэлийн хэрэгжилтийг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт, хүрэх үр дүн;

7.3.5.төрийн өмчит компани шинээр үүсгэн байгуулах, өөрчлөн байгуулах, татан буулгах бүтцийн өөрчлөлт, шинэтгэлийн төлөвлөгөө.

7.4.Үндсэн чиглэлд энэ хуулийн 8.1-д заасан төрийн өмчит компани байгуулах үндэслэлийг компани тус бүрээр тодорхойлж тусгана.

7.5.Үндсэн чиглэлийн хэрэгжилтэд төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага жил бүр хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, тайланг Засгийн газар,

7.6.Засгийн газар бүрэн эрхийнхээ хугацаанд хэрэгжүүлсэн энэ хуулийн 7.1-д заасан үндсэн чиглэлийн хэрэгжилтийн тайланг Улсын Их Хурлын төсвийн болон эдийн засгийн асуудал эрхэлсэн Байнгын хороонд хүргүүлж танилцуулна.

7.7.Үндсэн чиглэл, түүний хэрэгжилтийн тайланг Засгийн газар болон төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын цахим хуудсанд нээлттэй, ил тод байршуулна.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ ТӨРИЙН БОЛОН ОРОН НУТГИЙН ӨМЧИТ КОМПАНИ ҮҮСГЭН БАЙГУУЛАХ

8 дугаар зүйл.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компани үүсгэн байгуулах үндэслэл

8.1.Төрийн өмчит компанийг дараах үндэслэлээр үүсгэн байгуулна:

8.1.1.хувийн хэвшил дангаараа гүйцэтгэх боломжгүй зах зээлд оролцох;

8.1.2.тодорхой салбарт зүй ёсны монополь үйл ажиллагаа явуулах;

8.1.3.үндэсний эдийн засгийн ашиг сонирхлыг хангах зорилгоор стратегийн ач холбогдолтой салбарт зайлшгүй үйл ажиллагаа явуулах;

8.1.4.нийтийн зориулалттай дэд бүтэц, нийтийн үйлчилгээний салбарт үйл ажиллагаа явуулах;

8.1.5.үндэсний аюулгүй байдлыг хангахтай холбоотой бараа, үйлчилгээг бэлтгэн нийлүүлэх;

8.1.6.олон улсын хувийн эрх зүйн гэрээнд заасны дагуу;

8.1.7.хуульд тусгайлан заасан.

8.2.Орон нутаг хуульд заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлэх, нийгэм, эдийн засгийн тодорхой асуудлаа шийдвэрлэх зорилгоор энэ хуулийн 8.1.1, 8.1.4-т заасан үндэслэлээр орон нутгийн өмчит компанийг үүсгэн байгуулна.

8.3.Энэ хуулийн 8.1.5-д заасан үндэслэлээр үйл ажиллагаа явуулах компани нь төрийн өмчийн компани байна.

9 дүгээр зүйл.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компани үүсгэн байгуулах санал, шийдвэр

9.1.Төрийн өмчит компани үүсгэн байгуулах саналыг тухайн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн Засгийн газарт хүргүүлнэ.

9.2.Орон нутгийн өмчит компани үүсгэн байгуулах саналыг аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд хүргүүлнэ.

9.3.Энэ хуулийн 9.1, 9.2-т заасан төрийн болон орон нутгийн өмчит компани үүсгэн байгуулах саналд дараах баримт бичгийг хавсаргана:

9.3.1.компанийн дүрмийн төсөл;

9.3.2.энэ хуулийн 8.1-д заасан компани байгуулах үндэслэл болон энэ хуулийн 7.1-д заасан үндсэн чиглэлд нийцсэн талаарх төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага, эсхүл орон нутгийн өмчийн асуудал хариуцсан газрын гаргасан дүгнэлт.

9.4.Энэ хуулийн 9.3.2-т заасан дүгнэлтийг дараах мэдээлэлд үндэслэн гаргана:

9.4.1.төрийн болон орон нутгийн өмчит компани үүсгэн байгуулах хэрэгцээ, шаардлага, зах зээлийн эрэлт, хүлээлт, тухайн компаниас гаргах

бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний жагсаалт, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг борлуулах чадамж, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний өрсөлдөх байдлын талаарх зах зээлийн судалгаа, байршил;

9.4.2.хөрөнгө оруулалтын хэмжээ, төрөөс, эсхүл орон нутгаас оруулах хөрөнгө оруулалтыг санхүүжүүлэх эх үүсвэр, хөрөнгө оруулалтыг бүрэн хийж дуусгах хугацаа, хөрөнгө оруулалтыг нөхөх болон эргэлтийн эх үүсвэр бүрдүүлэх талаар хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, түүнд тавигдах шаардлага;

9.4.3.бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнд шаардагдах түүхий эд, эрчим хүч, ажиллах хүч болон бусад шаардлагатай хүчин зүйлийг хангах эх үүсвэр, чадамж;

9.4.4.салбарын хөгжлийн төлөвлөгөө, бодлогод нийцсэн байдал, нийгэм, эдийн засгийн үр ашгийн тооцоолол.

9.5.Төрийн өмчийн компани үүсгэн байгуулах шийдвэрийг Засгийн газар, төрийн өмчийн оролцоотой компани үүсгэн байгуулах шийдвэрийг төрийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч, бусад хувьцаа эзэмшигч хамтран Компанийн тухай хуульд заасан журмын дагуу гаргана.

9.6.Орон нутгийн өмчийн компани үүсгэн байгуулах шийдвэрийг тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал гаргах бөгөөд орон нутгийн өмчийн оролцоотой компани үүсгэн байгуулах шийдвэрийг орон нутгийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч, бусад хувьцаа эзэмшигч хамтран Компанийн тухай хуульд заасан журмын дагуу гаргана.

10 дугаар зүйл.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн дүрэм

10.1.Засгийн газар төрийн өмчийн компани үүсгэн байгуулах шийдвэрийн хамт компанийн дүрмийг батална.

10.2.Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал орон нутгийн өмчийн компани үүсгэн байгуулах шийдвэрийн хамт компанийн дүрмийг батална.

10.3.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн дүрэмд Компанийн тухай хуулийн 16.2-т зааснаас гадна компанийн зорилго, хүрэх үр дүн, хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчийн талаарх мэдээллийг тодорхой тусгана.

10.4.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой компанийн дүрэмд Компанийн тухай хуулийн 89 дүгээр зүйлийн 89.4 дэх хэсэг хамаарахгүй.

10.5.Энэ хуулийн 10.1-д заасан компанийн дүрмийн төслийг боловсруулахад төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын саналыг авна.

11 дүгээр зүйл.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн охин компани, салбар, төлөөлөгчийн газар

11.1.Төрийн өмчийн компани охин компани байгуулах тохиолдолд Засгийн газар, орон нутгийн өмчийн компани охин компани байгуулах тохиолдолд тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал энэ хуулийн 9.3-т заасан баримт бичгийг үндэслэн тус тус шийдвэр гаргана.

11.2.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн салбар, төлөөлөгчийн газар байгуулах асуудлыг Компанийн тухай хуульд заасан журмын дагуу зохицуулна.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ ХУВЬ НИЙЛҮҮЛСЭН ХӨРӨНГӨ, ХУВЬЦАА, НОГДОЛ АШИГ

12 Дугаар зүйл.Хувь нийлүүлсэн хөрөнгө болон өөрийн хөрөнгө, түүний хэмжээг өөрчлөх

12.1.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн дүрэмд хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээг тусгах ба түүний эх үүсвэрийг компани үүсгэн байгуулах шийдвэрт тусгасан байна.

12.2.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн жилийн санхүүгийн тайлангаар компанийн өөрийн хөрөнгийн хэмжээ хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээнээс багассан тохиолдолд төлөөлөн удирдах зөвлөл энэ тухай тайлан гарснаас хойш ажлын таван өдрийн дотор хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчид мэдэгдэнэ.

12.3.Хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч энэ хуулийн 12.2-т заасан мэдэгдлийг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор компанийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгөд өөрчлөлт оруулах, компанийг өөрчлөн байгуулах, дахин хөрөнгөжүүлэх, эсхүл татан буулгах тухай саналаа төрийн өмчийн компанийн хувьд Засгийн газарт, орон нутгийн өмчийн компанийн хувьд тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд хүргүүлж, шийдвэрлүүлнэ.

13 дугаар зүйл.Алтан хувьцаа

13.1.Засгийн газар төрийн өмчит компанийн төрд ногдох хувьцааг бүхэлд нь худалдах тухай шийдвэр гаргахдаа тодорхой хугацаанд компанийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурал, төлөөлөн удирдах зөвлөл, гүйцэтгэх захирлын шийдвэрт хориг тавих эрхтэй, ногдол ашиг авдаггүй алтан хувьцааг гаргахаар зааж болно.

13.2.Алтан хувьцаатай компанийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурал, төлөөлөн удирдах зөвлөл, гүйцэтгэх захирлын дараах шийдвэр нь үндэсний аюулгүй байдал, нийтийн эрх ашигт харшилсан гэж үзвэл Засгийн газар хориг тавина:

13.2.1.өмнө эрхэлж байсан үйл ажиллагааны чиглэл, үндсэн үйл ажиллагааг өөрчлөх;

13.2.2.хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг өөрчилсөн дүрэм, журам батлах;

13.2.3.компанийг өөрчлөн байгуулах, татан буулгах;

13.2.4.их хэмжээний хэлцэл байгуулах;

13.2.5.бүтээгдэхүүн, ажил, үйлчилгээний үнэ, тарифыг тогтоох, өөрчлөх.

13.3.Засгийн газар энэ хуулийн 13.2-т заасны дагуу хориг тавих тухай шийдвэртээ хориг тавьж байгаа үндэслэлээ заана.

13.4. Энэ хуулийн 13.2-т заасан асуудлаар компанийн гаргасан шийдвэр Засгийн газрын батламжилснаар хүчин төгөлдөр болно.

13.5. Нээлттэй хувьцааг компани болсны дараа алтан хувьцаа гаргахыг хориглоно.

13.6. Алтан хувьцааг бусдад шилжүүлэхийг хориглоно.

13.7. Энэ хуулийн 13.1-д заасан тодорхой хугацаа дуусмагц алтан хувьцаа нь хүчингүй болох бөгөөд хугацааг дахин сунгахгүй.

14 дүгээр зүйл. Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанид хөрөнгө олж авах

14.1. Ашигт малтмалын тухай хууль болон Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордын тусгай зөвшөөрөл бүхий компанийн хувьцааг эзэмших замаар төр хөрөнгө олж авч болно.

14.2. Дараах тохиолдолд төр, эсхүл орон нутаг нь компанийн энгийн хувьцааны 34, түүнээс доош хувийг олж авч болно:

14.2.1. Бэлгэлтл, өв залгамжлалаар эзэмшилдээ олж авсан;

14.2.2. Хууль тогтоомжид заасны дагуу;

14.2.3. Арилжааны гэрээний дагуу;

14.2.4. Шүүх, арбитрын шийдвэрийн дагуу.

14.3. Энэ хуулийн 14.2-т заасны дагуу хувьцааг олж авсан бол төр, эсхүл орон нутаг тухайн хувьцааг олж авахад зарцуулсан хөрөнгийн зардлын бодит үнэ цэнийг тооцон, түүнээс доошгүй үнэлгээтэй байхаар тухайн хувьцааг олон нийтэд нээлттэй худалдах арга хэмжээ авна.

15 дугаар зүйл. Үнэт цаас гаргах, зээл авах

15.1. Төрийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч нь санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад, орон нутгийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч нь тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд мэдэгдэж, зөвшөөрөл авсны үндсэн дээр Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль, Компанийн тухай хуульд заасны дагуу үнэт цаас гаргана.

15.2. Төрийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч нь санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад, орон нутгийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч нь тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын шийдвэрийг үндэслэн санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад мэдэгдэж, зөвшөөрөл авсны үндсэн дээр урт хугацааны зээл авч болно.

15.3. Гүйцэтгэх захирал зээлийн гэрээний дагуу төлбөл зохих хуваарь болон хугацаа хэтэрсэн ер төлбөрийг төлж барагдуулах төлөвлөгөө, хуваарийг жил бүрийн 1 дүгээр улиралд багтаан төлөөлөн удирдах зөвлөлд, төлөөлөн удирдах зөвлөл байхгүй тохиолдолд хувьцаа эзэмшигчийн хуралд танилцуулж шийдвэрлүүлнэ.

16 дугаар зүйл. Ногдол ашиг

16.1. Төрийн болон орон нутгийн өмчит компани ногдол ашиг хуваарилахад Компанийн тухай хуулийн 46, 47 дугаар зүйлд зааснаас гадна дараах зарчмыг баримтална:

16.1.1. Өмнөх жилийн эцсийн аудит хийгдсэн санхүүгийн тайлан дахь татвар төлсний дараах цэвэр ашгийн тодорхой хувиар;

16.1.2. Төрийн болон орон нутгийн эзэмшлийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн тодорхой хувиар.

16.2. Төрийн өмчийн компаниас төсөвт төвлөрүүлэх ногдол ашгийн нийт дүнгийн доод хэмжээг Улсын Их Хурал жил бүрийн төсөвт тусган батална.

16.3. Тухайн төсвийн жилд баримтлах энэ хуулийн 16.1-д заасан хувь болон ногдол ашиг төлөх үүргээс тухайн жилд чөлөөлөгдөх компанийн жагсаалтыг төрийн өмчийн компанийн хувьд Улсын Их Хурал, орон нутгийн өмчийн компанийн хувьд тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал жил бүрийн төсөвтэй хамт батална.

16.4. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компани энэ хуулийн 16.1.1, 16.1.2-т заасан зарчмын дагуу тооцсон дүнгийн аль өндөр дүнгээр төсөвт ногдол ашиг төвлөрүүлнэ.

16.5. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой компанийн төрийн болон орон нутгийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч энэ хуулийн 16.4-т заасныг баримтлан ногдол ашгийн дүнг тооцсоныг компанийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурал, төлөөлөн удирдах зөвлөлд санал өгөх чиглэл гэж үзнэ.

16.6. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой компани ногдол ашиг хуваарилах асуудлаар энэ хуулийн 16.5-д заасан чиглэлийг баримтлаагүй, эсхүл ногдол ашиг хуваарилахгүй гэж шийдвэрлэсэн тохиолдолд энэ тухай үндэслэлийг хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч Засгийн газар, эсхүл тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар хэлэлцүүлж, эцэслэн шийдвэрлэнэ.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧ, ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧИЙН ЭРХИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ

17 дугаар зүйл. Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн хувьцаа эзэмшигч, хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч

17.1. Хуульд өөрөөр заагаагүй бол төрийн өмчит компанийн төрийн эзэмшлийн хувьцааг эзэмшигч нь Засгийн газар байна.

17.2. Төрийн өмчит компанийн төрийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч нь тухайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, эсхүл төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага байх бөгөөд Засгийн газрын шийдвэрээр тогтооно.

17.3. Хуульд өөрөөр заагаагүй бол төрийн өмчит компанийн төрийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч нь нэг этгээд байна.

17.4.Орон нутгийн өмчит компанийн орон нутгийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигч нь аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал байна.

17.5.Орон нутгийн өмчит компанийн орон нутгийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч нь аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга байна.

18 дугаар зүйл. Төрийн өмчит компанийн талаарх Засгийн газрын бүрэн эрх

18.1.Засгийн газар төрийн өмчит компанийн талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

18.1.1.төрийн өмчит компанийн төрийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчийг тогтоох;

18.1.2.энэ хуулийн 7.1-д заасан үндсэн чиглэлийг баталж, Улсын Их Хуралд танилцуулах;

18.1.3.энэ хуулийн 8.1.3-т заасан үндэслэлээр төрийн өмчит компани үүсгэн байгуулах, өөрчлөн байгуулах, татан буулгах, төрийн эзэмшлийн хувьцааг худалдах, шилжүүлэх, алтан хувьцаа гаргах болон төрийн өмчийн хөрөнгөөр хөрөнгө оруулалт хийх шийдвэрийг Улсын Их Хурлын зөвшөөрлийн үндсэн дээр гаргах;

18.1.4.энэ хуулийн 8.1.3-д зааснаас бусад үндэслэлээр төрийн өмчийн компани үүсгэн байгуулах, өөрчлөн байгуулах, татан буулгах, төрийн эзэмшлийн хувьцааг худалдах, шилжүүлэх, алтан хувьцаа гаргах болон төрийн өмчийн хөрөнгөөр хөрөнгө оруулалт хийх шийдвэр гаргах;

18.1.5.төрийн өмчийн оролцоотой компани үүсгэн байгуулах, өөрчлөн байгуулах, татан буулгах зөвшөөрөл олгох;

18.1.6.төрийн өмчийн компанийн үл хөдлөх эд хөрөнгө, газар эзэмших, ашиглах эрхийг шилжүүлэх, зориулалтыг өөрчлөх, худалдах, солих шийдвэр гаргах;

18.1.7.энэ хуулийн 13.2-т заасны дагуу хориг тавих;

18.1.8.хуульд заасан бусад.

19 дүгээр зүйл.Орон нутгийн өмчит компанийн талаарх аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын бүрэн эрх

19.1.Аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал орон нутгийн өмчит компанийн талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

19.1.1.орон нутгийн өмчийн компани үүсгэн байгуулах, өөрчлөн байгуулах, татан буулгах, орон нутгийн эзэмшлийн хувьцааг худалдах, шилжүүлэх болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр хөрөнгө оруулалт хийх шийдвэр гаргах;

19.1.2.орон нутгийн өмчийн оролцоотой компани үүсгэн байгуулах, өөрчлөн байгуулах, татан буулгах зөвшөөрөл олгох;

19.1.3.орон нутгийн өмчийн компанийн үл хөдлөх эд хөрөнгө, газар эзэмших, ашиглах эрхийг шилжүүлэх, зориулалтыг өөрчлөх, худалдах, солих шийдвэр гаргах;

19.1.4.хуульд заасан бусад.

20 дугаар зүйл.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн төрийн болон орон нутгийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчийн чиг үүрэг

20.1.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн талаар төрийн болон орон нутгийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

20.1.1.төрийн болон орон нутгийн өмчийн компани үүсгэн байгуулах, өөрчлөн байгуулах, татан буулгах, хувьцааг худалдах, шилжүүлэх, төрийн эсхүл орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр хөрөнгө оруулалт хийх асуудлаар Засгийн газар, эсхүл иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд санал хүргүүлэх;

20.1.2.төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг хуульд заасан журмын дагуу томилгох, чөлөөлөх;

20.1.3.төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой компанийн төрийн болон орон нутгийн эзэмшлийн хувьцааны хувь хэмжээтэй хувь тэнцүүлэн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг томилгох, чөлөөлөх талаар санал гаргах;

20.1.4.төрийн өмчийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн хууль болон компанийн дүрэмд заасан үүргээ зөрчсөн тохиолдолд хариуцлага хүлээлгэх, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой компанийн хувьд уг асуудлаар хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд санал хүргүүлэх;

20.1.5.төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн гүйцэтгэх захирал хууль болон дүрэмд заасан үүргээ зөрчсөн тохиолдолд хариуцлага хүлээлгэх саналаа төлөөлөн удирдах зөвлөлд хүргүүлэх;

20.1.6.төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн бизнес төлөвлөгөө болон төлөөлөн удирдах зөвлөлийн ажлын төлөвлөгөөний гүйцэтгэлийг үнэлэх;

20.1.7.хуульд заасан бусад.

21 дүгээр зүйл.Төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага, орон нутгийн өмчийн асуудал хариуцсан газрын чиг үүрэг

21.1.Төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага нь төрийн өмчит компанийн засаглалд оролцогч талуудын үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах, энэ хуулийн 7.1-д заасан үндсэн чиглэлийн биелэлтэд хяналт тавих, хэрэгжилтийг хангуулах үндсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ.

21.2.Төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага төрийн өмчит компанийн талаар дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

21.2.1. төрийн өмчит компани үүсгэн байгуулах, өөрчлөн байгуулах, татан буулгах асуудлаар дүгнэлт гаргаж, төрийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчид хүргүүлэх;

21.2.2. төрийн өмчит компанийн төрийн эзэмшлийн хувьцааг худалдах, шилжүүлэх, алтан хувьцаа гаргах болон төрийн өмчийн хөрөнгөөр хөрөнгө оруулалт хийх асуудлаар дүгнэлт гаргаж, Засгийн газарт хүргүүлэх;

21.2.3. төрийн өмчийн компанийн үл хөдлөх эд хөрөнгө, газар эзэмших, ашиглах эрхийг шилжүүлэх, зориулалтыг өөрчлөх, худалдах, солих шийдвэр гаргах асуудлаар дүгнэлт гаргаж, Засгийн газарт хүргүүлэх;

21.2.4. төрийн өмчийн компанийн бизнес төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангуулах талаар шаардлага, зөвлөмж өгөх, хуульд заасан үндэслэлээр төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн болон гүйцэтгэх захирлыг чөлөөлөх, хариуцлага хүлээлгэх саналыг хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчид хүргүүлэх;

21.2.5. төрийн өмчит компанийг үүсгэн байгуулах, өөрчлөн байгуулах, татан буулгах шийдвэрийн хэрэгжилтийг зохион байгуулж, үр дүнг Засгийн газарт тайлагнах;

21.2.6. төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг сонгон шалгаруулах ажлыг зохион байгуулах;

21.2.7. төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүдийн тоо, бүрэн эрхийн хугацаа, гүйцэтгэх захирлын цалин, урамшууллын хэмжээ хуульд заасан шаардлагад нийцэж байгаа эсэхэд хяналт тавих;

21.2.8. төрийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчийн хувьцааны удирдлагын талаарх илтгэлийг жил бүр хүлээн авч хянах;

21.2.9. төрийн өмчийн компанийн төрийн өмчийн ашиглалт, хамгаалалт, зарцуулалтад хяналт тавих;

21.2.10. хуульд заасан бусад.

21.3. Орон нутгийн өмчит асуудал хариуцсан газар нь орон нутгийн өмчит компанийн талаар энэ хуулийн 21.2-т заасан чиг үүргийг тухайн нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд хэрэгжүүлнэ.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ КОМПАНИЙН УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

22 дугаар зүйл. Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал

22.1. Энэ хуульд өөрөөр заагаагүй бол төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын бүрэн эрхийг Компанийн тухай хуульд зааснаар зохицуулна.

22.2. Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын бүрэн эрхийг энэ хуулийн 17.2, 17.5-д заасан этгээд хэрэгжүүлнэ.

22.3. Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн нэгдлийн хараат, охин компанийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын бүрэн эрхийг тухайн компанийн дүрэмд заасан этгээд хэрэгжүүлнэ.

23 дугаар зүйл. Төлөөлөн удирдах зөвлөл

23.1. Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөл Компанийн тухай хуульд зааснаас гадна дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

23.1.1. компанийн стратеги, үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг батлах, хэрэгжилтэд хяналт тавих;

23.1.2. компанийн гүйцэтгэлийн үнэлгээний санхүүгийн ба санхүүгийн бус шалгуур үзүүлэлтийг тогтоож, хэрэгжилтийг үнэлэх;

23.1.3. компанийн санхүүгийн болон үйл ажиллагааны эрсдэлээс гадна хүний эрх, авлига, тэгш боломж, хөдөлмөр, цахим аюулгүй байдал, хувийн мэдээлэл хамгаалалт, өрсөлдөөн, байгаль орчин, татвар, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлтай холбоотой эрсдэлийн удирдлагын бодлогыг батлах, хэрэгжилтэд хяналт тавих;

23.1.4. компанийн гүйцэтгэх удирдлагын гүйцэтгэлийг үнэлж, хянах;

23.1.5. компанийн удирдах ажилтны залгамж халааны бодлогыг батлах, хэрэгжилтэд хяналт тавих.

23.2. Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөл нь Компанийн тухай хуулийн 82.1-д заасан хороодтой байх бөгөөд хорооны гишүүдийн гуравны хоёроос доошгүй нь хараат бус гишүүд байна.

24 дүгээр зүйл. Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнд нэр дэвшигчид тавигдах шаардлага

24.1. Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнд нэр дэвшигч нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

24.1.1. Эрүүгийн хуульд заасан эдийн засгийн, авлигын, өмчийн эсрэг гэмт хэрэгт шүүхийн хүчин төгөлдөр шийдвэрээр гэм буруутай нь тогтоотдож байгаагүй;

24.1.2. төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн үйл ажиллагаа хамаарах салбарын болон санхүүгийн мэдлэг, туршлагатай, тухайн салбарт таваас доошгүй жил удирдах албан тушаалд ажилласан, хууль, санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, бизнесийн удирдлага, эдийн засаг, эсхүл тухайн компанийн үндсэн үйл ажиллагаатай холбоотой мэргэжлээр дээд боловсрол эзэмшсэн;

24.1.3. сүүлийн хоёр жил улс төрийн намын удирдах албан тушаал хашиж байгаагүй, эсхүл улс төрийн албан тушаал хашдаггүй байх;

24.1.4. эрх бүхий албан тушаалтнаар ажиллаж байсан хуулийн этгээд төлбөрийн чадваргүй болж дамлуурсан нь түүнээс аливаа хэлбэрээр шалтгаалаагүй нь нотлогдсон;

24.1.5.эрх бүхий албан тушаалтнаар ажиллаж байсан хуулийн этгээдийн аж ахуйн үйл ажиллагааны зөвшөөрлийг хүчингүй болгосон нь түүнээс аливаа хэлбэрээр шалтгаалаагүй нь нотлогдсон;

24.1.6.доор дурдсан ашиг сонирхлын зөрчилтэй этгээд биш байх:

24.1.6.а.тухайн компанитай адил салбарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа компанийн хувьцаа эзэмшигч, эсхүл хувьцааны хяналтын багцыг дангаараа болон нэгдмэл сонирхолтой этгээдтэй хамтран эзэмшигч;

24.1.6.б.тухайн компанитай адил салбарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн;

24.1.6.в.терийн болон орон нутгийн өмчит компанийн ажил, үйлчилгээг хүлээн авах, бараа бүтээгдэхүүнийг худалдан авах, эсхүл тус компанид ажил, үйлчилгээ үзүүлэх, бараа бүтээгдэхүүн нийлүүлэх, худалдах үйл ажиллагаа явуулах байдлаар компанитай их хэмжээний хэлцэл байгуулсан аливаа этгээдийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн;

24.1.6.г.терийн болон орон нутгийн өмчит компанийн терийн болон орон нутгийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчтэй хамаарал бүхий, эсхүл нэгдмэл сонирхолтой.

24.1.7.компанийн засаглал болон чиг үүргээ хэрэгжүүлэхтэй холбоотой бусад мэргэшүүлэх сургалтад хамрагдсан байх.

24.2.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнээр ажилладаг компани нь терийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой компани бол энэ хуулийн 24.1.6.б-д заасан нөхцөл хамаарахгүй.

24.3.Нийтийн зориулалттай дэд бүтэц, нийтийн үйлчилгээний салбарын терийн болон орон нутгийн өмчийн компаниас бусад терийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн гүйцэтгэх захирал тухайн компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн байж болохгүй.

24.4.Энэ хуульд өөрөөр заагаагүй бол терийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөл нь есөн гишүүнтэй байна.

24.5.Энэ хуулийн 24.4-т заасан төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бүрэлдэхүүний гуравны нэгээс дээшгүй нь терийн захиргааны байгууллагын төлөөлөл байна.

24.6.Энэ хуулийн 24.4-т заасан төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бүрэлдэхүүний гуравны нэгээс доошгүй нь мэргэжлийн хараат бус гишүүн байна.

24.7.Энэ хуулийн 37.7-д заасан шалгуураас доош үзүүлэлттэй терийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөл таваас илүүгүй сондгой тооны гишүүнтэй байх бөгөөд тэдгээрийн хоёр хүртэлх гишүүн нь терийн захиргааны байгууллагын төлөөлөл байж болно.

24.8.Хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч энэ хуулийн 24.1-д заасан шаардлагыг хангаагүй этгээдийг терийн болон орон нутгийн өмчит компанийн

төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнээр томилох, томилуулахаар нэр дэвшүүлэх, эсхүл дэмжиж санал өгөхийг хориглоно.

24.9.Нийтийн зориулалттай дэд бүтэц, нийтийн үйлчилгээний салбарын терийн өмчийн компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөл нь таваас илүүгүй сондгой тооны гишүүнтэй байх бөгөөд тэдгээрийн гурав хүртэлх гишүүн нь терийн өмчийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчээс томилсон этгээд байна.

25 дугаар зүйл.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний сонгон шалгаруулалт

25.1.1.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг нээлттэй сонгон шалгаруулалтын үндсэн дээр томилно.

25.2.Терийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч терийн өмчит компанийг үүсгэн байгуулах шийдвэр гарсан, эсхүл сул орон гарснаас хойш ажлын таван өдрийн дотор төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг сонгон шалгаруулах захиалгыг терийн өмчийн асуудал эрхэлсэн терийн захиргааны байгууллагад хүргүүлнэ.

25.3.Терийн өмчийн асуудал эрхэлсэн терийн захиргааны байгууллага нь терийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг сонгон шалгаруулалтыг 30 хоногийн дотор зохион байгуулж, хамгийн өндөр оноо авсан нэр дэвшигчийг терийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчид санал болгоно.

25.4.Терийн өмчийн асуудал эрхэлсэн терийн захиргааны байгууллага терийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулахдаа тухайн салбарт үйл ажиллагаа явуулдаг ашгийн төлөө бус байгууллага, мэргэжлийн нэгдсэн холбооны төлөөлөл бүхий ажлын хэсгийг байгуулна.

25.5.Энэ хуулийн 25.3-т заасны дагуу санал болгосон нэр дэвшигчээс бусад нэр дэвшигчийг терийн өмчийн асуудал эрхэлсэн терийн захиргааны байгууллага нэр дэвшигчийн нөөцийн сан үүсгэн бүртгэнэ. Нөөцийн санд орсон нэр дэвшигчийг 2 жил тугам шинэчилнэ.

25.6.Энэ хуулийн 25.5-д заасан нөөцийн санд бүртгэгдсэн нэр дэвшигчээс терийн болон орон нутгийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний шаардлага хангаж байгаа хамгийн өндөр оноо авсан нэр дэвшигчийг терийн болон орон нутгийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнд санал болгож болно.

25.7.Терийн болон орон нутгийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнд нэр дэвшигчийг сонгон шалгаруулахад бүрдүүлэх баримт бичгийн жагсаалт, сонгон шалгаруулах ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүн, сонгон шалгаруулалтын үйл ажиллагаа болон нэр дэвшигчийн нөөц сангийн журмыг Засгийн газар батална.

25.8.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнд нэр дэвшигчийг сонгон шалгаруулах журам, ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүн, нэр дэвшигч тус бүрийн үнэлгээний оноо, нэр дэвшигчийн нөөцийн сангийн мэдээллийг терийн өмчийн

асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын цахим хуудаст нээлттэй, ил тод байршуулна.

26 дугаар зүйл. Орон нутгийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний сонгон шалгаруулалт

26.1. Орон нутгийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний сонгон шалгаруулалтыг тухайн аймаг, нийслэлийн орон нутгийн өмчийн асуудал хариуцсан газар зохион байгуулна.

26.2. Орон нутгийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг сонгон шалгаруулах үйл ажиллагаанд энэ хуулийн 25 дугаар зүйлд заасныг баримтална.

27 дугаар зүйл. Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнд нэр дэвшигчээс шаардах мэдээлэл

27.1. Төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага энэ хуулийн 25.2-т заасан захиалга ирүүлснээс хойш ажлын тав өдрийн дотор төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнд нэр дэвшигчийг сонгон шалгаруулах тухай зарыг өөрийн цахим хуудас, өдөр тутмын хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр олон нийтэд мэдээлнэ.

27.2. Энэ хуулийн 24.1-д заасан шаардлагыг хангасан иргэн сонгон шалгаруулалтыг нийтэд зарласнаас хойш 30 хоногийн дотор дараах мэдээллийг нотолсон баримт бичгийг бүрдүүлэн төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага, эсхүл орон нутгийн өмчийн асуудал хариуцсан газарт нэр дэвших тухай хүсэлтээ хүргүүлсэн байна:

27.2.1. эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, оршин суугаа газрын хаяг, боловсролын байдлын талаарх баримт бичиг, холбоо барих мэдээлэл;

27.2.2. сүүлийн таван жилийн ажил эрхлэлт, хувийн эрх зүйн хуулийн этгээдэд эрх бүхий албан тушаал эрхэлж байсан мэдээллийг агуулсан ажлын туршлагын талаарх дэлгэрэнгүй мэдээлэл;

27.2.3. нэр дэвшигч болон түүний холбогдох этгээдийн хувьцааг нь эзэмшдэг компанийн нэр хаяг, улсын бүртгэлийн дугаар, санхүүгийн сүүлийн таван жилд үйл ажиллагаа эрхэлсэн салбарын жагсаалт, ашгийн хэмжээ, эзэмшиж байгаа хувьцааны хэмжээ зэрэг мэдээлэл.

27.3. Төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага, эсхүл орон нутгийн өмчийн асуудал хариуцсан газар төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнд нэр дэвшигчийн шүүхээр гэм буруутай нь тогтоогдож байсан эсэх талаарх лавлагааг эрх бүхий байгууллагаас хариуцан авна.

28 дугаар зүйл. Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг томилох

28.1. Энэ хуулийн 25.3, 25.6-д заасны дагуу санал болгосон нэр дэвшигчийг хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч энэ хуулийн 24.1-д заасан шаардлага хангасан тохиолдолд төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн гишүүнээр томилно.

28.2. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой компанийн хувьд төрийн болон орон нутгийн эзэмшлийн хувьцааны хувь хэмжээтэй хувь тэнцүүлэн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнээр томилуулахаар хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд санал болгоно.

28.3. Энэ хуулийн 28.1, 28.2-т заасны дагуу томилогдсон төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний бүрэн эрх томилогдсон өдрөөс эхэлж, хуульд заасан үндэслэлээр чөлөөлөгдсөн өдрөөс эхлэн дуусгавар болно.

28.4. Хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнд нэр дэвшигчийг энэ хуулийн 24.1-д заасан шаардлага хангаагүй үндэслэлээр томилохоос татгалзсан тохиолдолд төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага, эсхүл орон нутгийн өмчийн асуудал хариуцсан газар ажлын таван өдрийн дотор дараагийн өндөр оноо авсан нэр дэвшигчийг санал болгоно.

28.5. Энэ хуулийн 28.4-т заасан хугацаанд төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн томилогдоогүйн улмаас төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн хэвийн үйл ажиллагаа алдагдаж, компани болон хувьцаа эзэмшигчид учирсан хохирлыг гэм буруутай этгээд хариуцна.

28.6. Хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнээр томилох, эсхүл томилуулахаар санал болгохдоо жөндөрийн эрх тэгш байдал буюу төлөөлөн удирдах зөвлөл дэх хүйсийн тэнцвэртэй байдлыг харгалзана.

28.7. Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга, гишүүний бүрэн эрхийн хугацаа гурван жилээс хэтрэхгүй байх бөгөөд нэг удаа улируулан томилж болно.

28.8. Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг албан тушаалаар томилохгүй.

29 дүгээр зүйл. Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний үүрэг хариуцлага

29.1. Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн дараах үүрэгтэй:

29.1.1. төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний эрх, үүргийг компанийн ашиг сонирхолд нийцүүлэн хэрэгжүүлэх;

29.1.2. төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хуралд хүндэтгэн үзэх шалтгаантайгаас бусад тохиолдолд оролцож, шийдвэр гаргахад саналаа өгөх;

29.1.3. шийдвэр гаргахад шаардагдах бүх мэдээлэлтэй танилцаж, үндэслэл бүхий шийдвэр гаргах;

29.1.4. албаны чиг үүрэг, бүрэн эрх, нөлөөг урвуулан ашиглах, компанийн талаарх мэдээ, мэдээлэл, бизнесийн нууц, хөрөнгийг хувийн болон гуравдагч этгээдийн ашиг сонирхолд нийцүүлэн ашиглахгүй байх;

29.1.5.албаны чиг үүрэг нь төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний чиг үүргээс тусгаарлагдсан байх;

29.1.6.өөрөө, эсхүл түүний хамаарал бүхий этгээд дангаараа, эсхүл хамтран компанийн хувьцаа эзэмшигч болсон даруйд мэдэгдэх;

29.1.7.компанийн өдөр тутмын үйл ажиллагаанд үл хамаарах их хэмжээний хэлцэл хийх төлөвлөгөөг тухай бүр хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчид мэдэгдэх;

29.1.8.энэ хуулийн 29.6-д заасан асуудлаар хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчээс өгсөн удирдамж, чиглэлийг биелүүлэх.

29.2.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн шийдвэр бүх гишүүдийн дийлэнх олонхын саналаар хүчин төгөлдөр болно.

29.3.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хурал хуралдахаас ажлын гуравсаас доошгүй өдрийн өмнө хурлаар хэлэлцэх асуудлын жагсаалт, хурал болсноос хойш нэг сараас доошгүй хугацааны дотор хурлаар хэлэлцсэн асуудал, хурлаас гарсан шийдвэрийг хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчид хүргүүлнэ.

29.4.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн энэ хууль, Компанийн тухай хууль болон компанийн дүрэмд заасан үүргээ зөрчсөн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчид энэ тухай нотлох баримтын хамт бичгээр мэдэгдэл хүргүүлж, холбогдох арга хэмжээ авна.

29.5.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний буруутай үйл ажиллагааны улмаас компаньд учирсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх журам, хариуцлагын хэмжээг тогтоох аргачлалыг компанийн дүрэмд тусгасан байна.

29.6.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний санал өгөх, бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхэд хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч доор дурдсанаас бусад тохиолдолд оролцож, удирдамж, чиглэл өгөхийг хориглоно:

29.6.1.ногдол ашгийг нэмэгдүүлэх;

29.6.2.бизнес төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангах;

29.6.3.компанийн үйл ажиллагаа, санхүүгийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх, зардлыг хэмнэх, эрсдэлийг бууруулах.

30 дугаар зүйл.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний цалин, урамшуулал

30.1.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн цалин, урамшуулал авч болно.

30.2.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний цалин, урамшууллын хэмжээг төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаас дараах журмаар тогтооно:

30.2.1.нийтийн дэд бүтцийн болон нийтийн үйлчилгээний салбарын төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн хувьд төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний цалин, урамшууллын хэмжээг төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын санал болон төрийн албан хаагчийн цалингийн жишгийг харгалзан;

30.2.2.энэ хуулийн 30.2.1-д зааснаас бусад төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн хувьд төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний цалин, урамшууллын хэмжээг төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын санал болон тухайн компанийн хөрөнгийн хэмжээ, ашигт ажиллагаа, зах зээл дэх хувийн хэвшлийн цалингийн жишгийг харгалзан төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дэргэдэх цалин, урамшууллын хорооны саналаар.

30.3.Энэ хуульд өөрөөр заагаагүй бол төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүдийн цалин, урамшууллын хэмжээ адил байна. Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн нь аудитын хороо болон төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бусад хороонд ажилласан бол нэмэгдэл урамшуулал авч болно.

30.4.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн энэ хуульд заасан цалин, урамшууллаас бусад тусгайлсан хангамж эдлэхгүй.

30.5.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнээс чөлөөлөгдөхөд нөхөн төлбөр, олговор эрэг аливаа хэлбэрийн тэтгэмж олгохыг хориглоно.

30.6.Энэ хуулийн 29.1-д заасан үүргээ биелүүлэгч бол урамшуулал тогтоох эрх бүхий этгээдээс төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнд урамшуулал олгохыг зогсоох, эсхүл үүргээ биелүүлэгч, эсхүл хуралдаанд оролцоогүй тухайн хугацаанд хамаарах хувь хэмжээгээр урамшууллын хэмжээг бууруулна.

30.7.Энэ хуулийн 30.6-д заасны дагуу урамшуулал олгохыг зогсоох, эсхүл бууруулах арга хэмжээ нь урамшуулал тогтоох эрх бүхий этгээдээс компанийн гүйцэтгэх захиралд хандан энэ тухай бичгээр гаргасан мэдэгдэлд үндэслэнэ.

30.8.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний ажлын гүйцэтгэлийн үр дүнг үнэлж, урамшуулал олгох аргачлалыг төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага батална.

30.9.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн цалин, урамшууллын талаарх мэдээлэл олон нийтэд нээлттэй, ил тод байна.

31 дүгээр зүйл.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг чөлөөлөх

31.1.Төрийн болон орон нутгийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч дараах үндэслэлээр төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг чөлөөлөх, эсхүл чөлөөлөх санал гаргана:

31.1.1.энэ хуулийн 24.1-д заасан шаардлагыг хангахгүй болох нь нотлогдсон;

31.1.2.хууль, компанийн дүрэмд заасан үүргээ зохих ёсоор гүйцэтгэж, үүргээ ноцтой, эсхүл удаа дараа зөрчсөн, эс үйлдэл хийсэн, ажлын гүйцэтгэлийн үнэлгээгээр удаа дараа хангалтгүй үнэлэгдсэн;

31.1.3.гэмт хэрэг үйлдсэнийг шүүхээс тогтоож, шүүхийн шийдвэр хүчин төгөлдөр болсон;

31.1.4.албаны чиг үүрэг, бүрэн эрх, нөлөөг урвуулан ашигласан, компанийн хөрөнгийг хувийн болон гуравдагч этгээдийн ашиг сонирхолд нийцүүлэн ашигласан;

31.1.5.эрх бүхий байгууллагаас тухайн албан тушаалыг эрхлэхтэй холбоотой мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл, эрхийг хүчингүй болгосон;

31.1.6.үүргээ гүйцэтгэх боломжгүй болох нөхцөл байдал бий болсон, өөрөө чөлөөлөгдөх хүсэлт гаргасан.

31.2.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга, гишүүн энэ хуулийн 31.1.1, 31.1.2, 31.1.3, 31.1.4-д заасан үйлдлийн улмаас компанид учирсан хохирлыг нөхөн төлөх үүрэгтэй.

32 дугаар зүйл.Гүйцэтгэх захирал, түүнд нэр дэвшигчид тавих шаардлага

32.1.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн гүйцэтгэх захиралд нэр дэвшигч дараах шаардлагыг хангасан байна:

32.1.1.энэ хуулийн 24.1-д заасан шаардлагыг хангасан байх;

32.1.2.бизнесийн удирдлага, хууль, санхүү эсхүл компанийн үйл ажиллагаанд хамаарах салбарын мэдлэг, туршлагатай байх;

32.1.3.өөрийн буруутай үйл ажиллагаанаас төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн, захирал, дэд захирлын албан тушаалаас чөлөөлөгдөөгүй байх;

32.1.4.бусад компанид гүйцэтгэх удирдлагын албан тушаал давхар эрхэлдэггүй байх;

32.1.5.компанийн дүрэмд заасан бусад шаардлага.

32.2.Энэ хуулийн 32.1-д заасан шаардлагыг хангасан нэр дэвшигч нь гүйцэтгэх захирлын хэрэгжүүлэх зорилтот түвшний мэдэгдэл боловсруулж, сонгон шалгаруулах комисст хүргүүлнэ.

32.3.Энэ хуулийн 32.2-т заасан зорилтот түвшний мэдэгдэл дараах агуулгатай байна:

32.3.1.нээлттэй өгөгдөл, мэдээлэлд үндэслэсэн компанийн нөхцөл байдлын дүн шинжилгээ, тулгамдсан асуудал, шийдвэрлэх арга зам, бүрэн эрхийн хугацаанд хүргэхээр зорьж байгаа үр дүн, түүнтэй уялдсан урамшууллын хувилбар;

32.3.2.компанийн эрхэм зорилго, зорилт, хувьцаа эзэмшигч, төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хүлээлтийг хэрхэн төсөөлж байгаа болон түүнийг биелүүлэхэд хангалттай ажлын туршлага, ур чадвартай болохоо бататгасан тайлбар, нотолгоо;

32.3.3.компанийн үндсэн үйл ажиллагааг зах зээлийн зарчимд нийцүүлэн зорилтот түвшинд хүргэн удирдах, өөрчлөлтийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, нөөц бололцоо, учирч болзошгүй эрсдэл, хязгаарлалтын талаар.

32.4.Гүйцэтгэх захирлаар томилогдсон тохиолдолд энэ хуулийн 33.2-т заасан зорилтот түвшний мэдэгдэл нь компанийн дунд хугацааны бизнес төлөвлөгөө боловсруулах суурь баримт болно.

33 дугаар зүйл.Гүйцэтгэх захирлыг томилох

33.1.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөл гүйцэтгэх захирлыг томилж, гурваас доошгүй жилийн хугацаатай гэрээ байгуулан ажиллуулна. Гэрээг тухайн жилийн компанийн гүйцэтгэлийн үнэлгээ болон гүйцэтгэх захирлын ажлын үнэлгээг үндэслэн тухай бүр сунгаж болно.

33.2.Энэ хуулийн 33.1-д заасан гэрээнд гүйцэтгэх захирлын ажлын зорилт, санхүүгийн болон үйл ажиллагааны хүрэх үр дүн, шалгуур үзүүлэлт, цалин хөлс, урамшууллын хэмжээ, түүнийг олгох журам, эрх, үүрэг, хүлээлгэх хариуцлага, түүний эрх хэмжээг түдгэлзүүлэх, чөлөөлөх үндэслэл, журам болон үйл ажиллагааны талаар тайлагнах хуваарийг тусгана.

33.3.Энэ хуулийн 33.1-д заасан гэрээг байгуулахдаа Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 72.1-д заасны дагуу үл өрсөлдөх үүрэг хүлээлгэх гэрээний нэмэлт нөхцөлийг тусган хэрэгжүүлж болно.

34 дүгээр зүйл.Гүйцэтгэх захирлын үүрэг

34.1.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн гүйцэтгэх захирал дараах үүрэгтэй:

34.1.1.компанийн хувьцаа, өөрийн хөрөнгийг урт хугацаанд нэмэгдүүлэх, албаны чиг үүрэг, бүрэн эрхийг хууль, компанийн дүрэмд нийцүүлэн хэрэгжүүлэх;

34.1.2.компанийн хэвийн үйл ажиллагааг хангахад шаардлагатай бүх арга хэмжээг шуурхай авах;

34.1.3.төлөөлөн удирдах зөвлөлөөс баталсан төсвийн хүрээнд компанийн үйл ажиллагааг эрхлэн явуулах;

34.1.4.компанийн талаарх мэдээ, мэдээлэл, байгууллагын болон бизнесийн нууц, хөрөнгийг хувийн болон гуравдагч этгээдийн ашиг сонирхолд нийцүүлэн ашиглахгүй, эсхүл бусдад задруулахгүй байх;

34.1.5.аудитын хороо, хөндлөнгийн аудитын хуулийн этгээдийг чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай дэмжлэг, тусалцаа үзүүлэх;

34.1.6.компанийн санхүүгийн үзүүлэлт, үйл ажиллагааны үр дүнг сайжруулахад шаардлагатай бүх арга хэмжээг авах;

34.1.7.санхүүгийн тайланг Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуульд заасан журмыг баримтлан бэлтгэж, ил тод тайлагнах;

34.1.8.хууль болон компанийн дүрэмд заасан үйл ажиллагаанд үл хамаарах зардлыг санхүүжүүлэхгүй байх;

34.1.9.энэ хуулийн 49 дүгээр зүйлд заасан мэдээллийг компанийн цахим хуудсанд тухай бүр ил тод, нээлттэй байршуулах, эрх бүхий этгээдэд тайлагнах.

34.2.Гүйцэтгэх захирал хууль, компанийн дүрэмд заасан үүргээ зөрчсөн бол төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга энэ тухай мэдэгдлийг нотлох баримтын хамт хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчид бичгээр хүргүүлж, холбогдох арга хэмжээг авна.

35 дугаар зүйл. Гүйцэтгэх захирлын цалин хөлс, урамшуулал

35.1.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн гүйцэтгэх захирлын цалин хөлс, урамшууллын хэмжээг энэ хуулийн 33.1-д заасан гэрээгээр тохиролцоно.

35.2.Гэрээнд гүйцэтгэх захирлын нэмэлтээр гүйцэтгэсэн чиг үүргийн үр дүнд компанийн зорилгод нийцсэн нэмүү өртөг бий болсон, компанийн зах зээлд эзлэх байр суурь өсөн нэмэгдсэн бол цалин хөлс, урамшуулал олгохоор зааж болно.

35.3.Гүйцэтгэх захирал гэрээнд зааснаас бусад чиг үүргийг хэрэгжүүлсэн боловч тухайн чиг үүрэгт тохирсон цалин хөлс, урамшуулал олгохоор гэрээнд заагаагүй бол аливаа цалин хөлс, урамшуулал олгохгүй.

35.4.Гүйцэтгэх захирлыг гэрээний хугацаа дуусгавар болохоос өмнө төлөөлөн удирдах зөвлөлийн санаачилгаар чөлөөлөхөөр шийдвэрлэсэн бол түүнд тэтгэмж олгож болно. Тэтгэмжийн хэмжээ гүйцэтгэх захирлын дөрвөн сартай тэнцэх цалин хөлснөөс хэтрэхгүй байна.

35.5.Гүйцэтгэх захирлын цалин хөлс, урамшууллын талаарх мэдээлэл олон нийтэд нээлттэй, ил тод байна.

36 дугаар зүйл. Гүйцэтгэх захирлыг чөлөөлөх

36.1.Дараах тохиолдолд төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн гүйцэтгэх захирлыг ажлаас нь чөлөөлж, гэрээг хугацаанаас нь өмнө цуцална:

36.1.1.үйлдвэрлэлийг өргөжүүлэх, технологийг шинэчлэхэд хөрөнгө оруулснаас бусад тохиолдолд компанийг 3 жил дараалан алдагдал хүлээлгэсэн, эсхүл гэрээнд заасан санхүүгийн зорилтот үзүүлэлтийг 3 жил дараалан хангаж чадахгүй болсон;

36.1.2.компанийн гүйцэтгэлийн үнэлгээ 3 жил дараалан хангалтгүй гэж үнэлэгдсэн;

36.1.3.компани төлбөрийн чадваргүй болсон талаар төлөөлөн удирдах зөвлөлд мэдэгдээгүй, дампуурлын өргөдөл гаргаагүй;

36.1.4.хууль болон компанийн дүрэм, гэрээнд заасан үүргээ зохих ёсоор биелүүлээгүй, ноцтой зөрчсөн;

36.1.5.компанийн санхүүгийн байдлын талаар худал мэдээлэл өгсөн;
36.1.6.төлөөлөн удирдах зөвлөлийн баталсан компанийн төсвийг хүндэтгэн үзүүлэх шалтгаангүйгээр хэтрүүлсэн;

36.1.7.гэмт хэрэг үйлдсэнийг шүүхээс тогтоож, шүүхийн шийдвэр хүчин төгөлдөр болсон;

36.1.8.энэ хуулийн 32.1-д заасан шаардлагыг хангахгүй болох нь нотлогдсон;

36.1.9.компанийн шинэ бизнес төлөвлөгөө, үйл ажиллагааны стратеги бодлогыг боловсруулах, хэрэгжүүлэхэд шаардагдах мэдлэг, туршлага, чадвар хангалтгүй байх;

36.1.10.албаны чиг үүрэг, бүрэн эрх, нөлөөг урвуулан ашигласан, компанийн хөрөнгийг хувийн болон гуравдагч этгээдийн ашиг сонирхолд нийцүүлэн ашигласан;

36.1.11.эрх бүхий байгууллагаас тухайн гүйцэтгэх захирлыг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл, эрхийг хүчингүй болгосон;

36.1.12.үүргээ гүйцэтгэх боломжгүй болох нөхцөл байдал бий болсон, өөрөө чөлөөлөгдөх хүсэлт гаргасан;

36.1.13.санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар 3 жил дараалан хангалтгүй дүгнэлт авсан;

36.1.14.компанийн олж авсан хөрөнгийг компанийн өмчид бүртгээгүй, бүртгэлгүй ашигласан.

36.2.Гүйцэтгэх захирал нь энэ хуулийн 36.1-д заасан үйлдлийн улмаас компанид учирсан хохирлыг нөхөн төлөх үүрэгтэй.

36.3.Гүйцэтгэх захирлын буруутай үйл ажиллагааны улмаас компанид учирсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх журам, харьцуулагын хэмжээг тогтоох аргачлалыг тухайн компанийн дүрэмд тусгасан байна.

36.4.Гүйцэтгэх захирлын ажлаас чөлөөлөгдсөн этгээд нь ажлаа бүрэн хүлээлцэх үүрэгтэй бөгөөд энэ үүргээ биелүүлээгүйгээс учирсан хохирлыг нөхөн төлүүлнэ.

36.5.Энэ хуулийн 36.1.1-д заасан тохиолдол хувийн хэвшил гүйцэтгэх боломжгүй, нийтийн зориулалттай дэд бүтэц, нийтийн үйлчилгээг хангах зайлшгүй шаардлагатай, эсхүл зүй ёсны монополь үйл ажиллагаа эрхэлдэг төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанид хамаарахгүй байж болно.

ЗУРГААДУГААР БҮЛЭГ КОМПАНИЙН ХЯНАЛТЫН ТОГТОЛЦОО

37 дугаар зүйл. Компанийн аудитын тогтолцоо

37.1. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн аудитын тогтолцоо нь төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дэргэдэх аудитын хороо, дотоод аудитын нэгж, дотоод аудитор, хөндлөнгийн аудитаас бүрдэнэ.

37.2. Энэ хуулийн 37.1-д заасан аудитын хорооны дарга нь санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн мэргэжилтэй, төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хараат бус гишүүн байна.

37.3. Аудитын хорооны үйл ажиллагааны журмыг төлөөлөн удирдах зөвлөл батална. Журамд аудитын хороо, гүйцэтгэх захирал, хөндлөнгийн аудитын хуулийн этгээдийн хороонд тогтмол мэдээлэл солилцох арга хэлбэр, бүтэц, зохион байгуулалтыг тусгасан байна.

37.4. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компани жил бүрийн санхүүгийн тайлангаа нягтлан шалгуулж баталгаажуулах, санхүү, эдийн засаг, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаа, санхүүгийн баримтыг хянуулан хараат бус мөргөжлийн дүгнэлт, зөвлөмж гаргуулах зорилгоор хөндлөнгийн аудитын хуулийн этгээдээр гэрээний үндсэн дээр аудит хийлгүүлнэ.

37.5. Энэ хуулийн 37.4-т заасан хөндлөнгийн аудит хийх хуулийн этгээдийг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуульд заасан журмын дагуу аудитын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий хуулийн этгээдээс төлөөлөн удирдах зөвлөл сонгон шалгаруулна.

37.6. Төрийн өмчит компанийн үйл ажиллагаанд олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн аудитын хуулийн этгээдээр аудит хийлгэх тохиолдолд тухайн санхүүгийн жилд аудит хийлгэх компанийн жагсаалт болон аудит хийх хуулийн этгээдийг сонгон шалгаруулах этгээдийг Засгийн газар тогтооно.

37.7. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компани нь тухайн жилийн санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтээр дараах гурван үзүүлэлтийн хоёроос доошгүй хангаж байвал төлөөлөн удирдах зөвлөлийн Дэргэд дотоод аудитын нэгжтэй байна:

37.7.1. нийт ашгийн хэмжээ нь 200 сая төгрөгөөс дээш байх;

37.7.2. борлуулалтын орлогын хэмжээ хоёр тэрбум төгрөгөөс дээш байх;

37.7.3. нийт ажилтны тоо 75-аас дээш байх.

37.8. Энэ хуулийн 37.7-д заасан нөхцөлөөс доош үзүүлэлттэй төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөл дотоод аудитын нэгжтэй байх нь эдийн засгийн хувьд оновчтой гэж дүгнэсэн тохиолдолд хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчийн зөвшөөрлөөр энэ тухай шийдвэр гаргаж болно.

37.9. Дотоод аудитын нэгж нь компанийн үйл ажиллагааны цар хүрээ, эдийн засгийн үр ашгаа хамааран төлөөлөн удирдах зөвлөлөөс баталсан орон тооны бүтцэд хамаарах тодорхой тооны аудиторос бүрдэнэ.

37.10. Дотоод аудитын нэгж нь тухайн компанийн нэгжийн үйл ажиллагаанд ээлжит болон ээлжит бус шалгалт хийж, дүгнэлт гаргах ба дүгнэлтээ гүйцэтгэх удирдлагад танилцуулж, төлөөлөн удирдах зөвлөл, түүний дэргэдэх аудитын хороонд тайлагнана.

37.11. Дотоод аудитын нэгжийн чиг үүрэг, аудиторын эрх, үүрэг, шалгалт зохион байгуулах хэлбэр, авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, дүгнэлт гаргахтай холбогдсон харилцааг хуульд нийцүүлэн төлөөлөн удирдах зөвлөл дотоод аудитын журмаар тогтооно.

37.12. Энэ хуулийн 37.7-д зааснаас доош үзүүлэлттэй төрийн болон орон нутгийн өмчийн компани нь дотоод аудитын нэгжгүй байж болох бөгөөд төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хөрьяанд дотоод аудитор ажиллана.

38 дугаар зүйл. Компанийн дотоод аудитын чиг үүрэг

38.1. Компанийн дотоод аудитын нэгж, дотоод аудитор дараах чиг үүрлийг хэрэгжүүлнэ:

38.1.1. компанийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, бүртгэл холбогдох хууль тогтоомж, олон улсын стандартад нийцэж байгаа эсэх, санхүүгийн тайлан, санхүү, эдийн засгийн бусад мэдээлэл үнэн зөв эсэхийг хянан шалгаж, дүгнэлт өгөх;

38.1.2. компанийн хэтийн зорилго, бизнес төлөвлөгөө, урт хугацааны төлөвлөгөө, эрсдэлийн удирдлага, засаглалын үйл ажиллагааг үнэлэх, сайжруулах замаар компанийг зорилтоо биелүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх;

38.1.3. компанийн бүх нэгжийн үйл ажиллагаанд ээлжит болон ээлжит бус шалгалт хийж, дүгнэлт гаргах ба дүгнэлтээ төлөөлөн удирдах зөвлөл болон гүйцэтгэх захиралд танилцуулах;

38.1.4. төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хурлын шийдвэр, тэмдэглэлээр өгсөн үүрэг, даалгаврын хэрэгжилтийг хангуулах, хэрэгжилтэд хяналт тавих;

38.1.5. компанийн төсөв, хөрөнгө, нөөцийн ашиглалт, зарцуулалт хэмнэлттэй, үр ашгитай, үр өгөөжтэй байгаа эсэхэд гүйцэтгэлийн аудит хийж, санал, дүгнэлт, зөвлөмж гаргах;

38.1.6. компанийн дүрэм болон компанийн дотоод аудитын дүрэмд заасан бусад.

ДОЛООДУГААР БҮЛЭГ

ТӨРИЙН БОЛОН ОРОН НУТГИЙН ӨМЧИТ КОМПАНИ, ТҮҮНИЙ АЛБАН ТУШААЛТНЫ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙГ ҮНЭЛЭХ

39 дүгээр зүйл. Компанийн бизнес төлөвлөгөө, түүний гүйцэтгэл

39.1.1. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн гүйцэтгэх захирал нь төлөөлөн удирдах зөвлөлтэй гэрээ байгуулснаас хойш нэг сарын дотор энэ хуулийн 33.1-д заасан хугацаанд хэрэгжүүлэх компанийн бизнесийн төлөвлөгөөг боловсруулан төлөөлөн удирдах зөвлөлд хянуулахаар хүргүүлнэ.

39.2. Гүйцэтгэх захирал нь төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хянаж, баталсан бизнесийн төлөвлөгөөг төрийн болон орон нутгийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчид хүргүүлнэ.

39.3. Гүйцэтгэх захирал компанийн бизнес төлөвлөгөөний гүйцэтгэлийн тайлан болон гэрээний хэрэгжилтийн тайланг жил бүр гаргаж, санхүү, төсвийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага, төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага болон төрийн болон орон нутгийн эзэмшлийн хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчид дараа оны 03 дугаар сарын 01-ний өдрийн дотор хүргүүлнэ.

39.4. Энэ хуулийн 39.1-д заасан компанийн бизнес төлөвлөгөөнд хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулах, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг нөлөө, эрсдэлийг багасгах болон компанийн тогтвортой хөгжлийн бодлогын арга хэмжээг тусган хэрэгжүүлнэ.

40 дүгээр зүйл. Компанийн гүйцэтгэлийн үнэлгээ

40.1. Хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч компанийн бизнесийн төлөвлөгөөний гүйцэтгэлийн тайлан болон гүйцэтгэх захирлын гэрээний хэрэгжилтийн тайланд үндэслэн жил бүр төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн гүйцэтгэлийг үнэлнэ.

40.2. Хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч энэ хуулийн 40.1-д заасны дагуу компанийн гүйцэтгэлийн үнэлгээ хийхэд шаардлагатай мэдээллийг ирүүлэхийг компанийн удирдлагаас шаардах эрхтэй.

40.3. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн гүйцэтгэлийг үнэлэх шалгуур, аргачлал, үнэлгээний журмыг төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага, санхүү төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний санал болгосноор Засгийн газар батална.

40.4. Энэ хуулийн 40.3-т заасан үнэлгээний шалгуурт дараах асуудлыг хамааруулна:

40.4.1. компанийн бизнес төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн түвшин;
40.4.2. компанийн бүтэц, зохион байгуулалт, хүний нөөцийн зохистой менежмент;

40.4.3. санхүүгийн менежмент, төсвийн хэмнэлт, хэтрэлт;

40.4.4. гүйцэтгэлийн үр дүнд суурилсан урамшууллын тогтолцоо;

40.4.5. борлуулалтын орлого, ашгийн хэмжээ, төлбөрийн чадвар, санхүүгийн тогтвортой байдал, хөрөнгийн ашиглалт, өөрийн хөрөнгийн өгөөж, ашигт ажиллагаа, мөнгөн урсгалын зорилтот түвшин.

40.5. Компанийн бизнес төлөвлөгөөний гүйцэтгэлийг үнэлэхдээ төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанитай ижил салбарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа бусад компанийн гүйцэтгэлтэй харьцуулж болно.

40.6. Хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч компанийн бизнес төлөвлөгөөний гүйцэтгэлийн үнэлгээг жил бүрийн 07 дугаар сарын 01-ний өдрийн дотор хийж, үнэлгээний тайланг төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад хүргүүлнэ.

40.7. Төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага энэ хуулийн 40.6-д заасан төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн гүйцэтгэлийн үнэлгээний тайланг нэгтгэж, Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулна.

40.8. Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн бизнесийн төлөвлөгөөний гүйцэтгэл хангалтгүй үнэлэгдсэн бол хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч, эсхүл төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага, эсхүл орон нутгийн өмчийн асуудал хариуцсан газар гүйцэтгэх захирлыг чөлөөлүүлэхээр төлөөлөн удирдах зөвлөлд санал гаргах эрхтэй.

40.9. Хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч, санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага, эсхүл орон нутгийн өмчийн асуудал хариуцсан газар нь аудитор болон компанийн бусад эрх бүхий албан тушаалтан үүргээ зохих ёсоор гүйцэтгээгүй бол албан тушаалаас чөлөөлүүлэх санал гаргах эрхтэй.

40.10. Энэ хуулийн 36.5-д зааснаас бусад төрийн болон орон нутгийн өмчийн компани үйлдвэрлэлийг өргөжүүлэх, технологийг шинэчлэхэд хөрөнгө оруулснаас бусад тохиолдолд 3 жил дараалан санхүүгийн зорилтот үр дүнд хүрээгүй бол өөрчлөн байгуулах, татан буулгах, эсхүл хувьцааг шилжүүлэх, худалдах арга хэмжээг авна.

41 дүгээр зүйл. Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн ажлын төлөвлөгөө, түүний гүйцэтгэл

41.1. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөл нь компанийн бизнес төлөвлөгөө батлагдсанаас хойш ажлын 10 өдрийн дотор бизнесийн төлөвлөгөөтэй уялдуулан тухайн жилд хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөөг боловсруулан хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчид хүргүүлнэ.

41.2. Энэ хуулийн 41.1-д заасан төлөвлөгөөний хувийг төрийн өмчийн компанийн хувьд төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага, орон нутгийн өмчийн компанийн хувьд орон нутгийн өмчийн асуудал хариуцсан газарт хүргүүлнэ.

41.3. Энэ хуулийн 41.1-д заасан төлөвлөгөөнд төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүн бүрийн тухайн жилд хэрэгжүүлэх ажлыг тусгасан байна.

41.4. Төлөөлөн удирдах зөвлөл нь энэ хуулийн 41.1-д заасан төлөвлөгөөний гүйцэтгэлийн тайланг жил бүр гаргаж, хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчид дараа оны 03 дугаар сарын 01-ний өдрийн дотор хүргүүлнэ.

42 дугаар зүйл. Ажлын төлөвлөгөөний гүйцэтгэлийн үнэлгээ

42.1.Хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн ажлын төлөвлөгөө болон гишүүний ажлын гүйцэтгэлийг үнэлнэ.

42.2.Хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч төлөөлөн удирдах зөвлөлийн ажлын төлөвлөгөө болон гишүүний ажлын гүйцэтгэлийг үнэлэх аргачлалыг эрхэлсэн төрийн бусад мэдээллийг ирүүлэхийг шаардах эрхтэй.

42.3.Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн ажлын төлөвлөгөө болон гишүүний ажлын гүйцэтгэлийг үнэлэх аргачлалыг төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага батална.

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ КОМПАНИЙГ ӨӨРЧЛӨН БАЙГУУЛАХ, ТАТАН БУУЛГАХ

43 дугаар зүйл.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийг өөрчлөн байгуулах

43.1.Төрийн өмчийн компанийг Засгийн газрын шийдвэрээр, төрийн өмчийн оролцоотой компанийг хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын шийдвэрээр хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу нийлүүлэх, нэгтгэх, хуваах, тусгаарлах, өөрчлөх хэлбэрээр өөрчлөн байгуулж болно.

43.2.Орон нутгийн өмчийн компанийг аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын шийдвэрээр, орон нутгийн өмчийн оролцоотой компанийг хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын шийдвэрээр хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу нийлүүлэх, нэгтгэх, хуваах, тусгаарлах, өөрчлөх хэлбэрээр өөрчлөн байгуулж болно.

43.3.Энэ хуулийн 43.1, 43.2-т заасан байгууллагын шийдвэргүйгээр төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийг өөрчлөн байгуулахыг хориглоно.

43.4.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийг нийлүүлэх, нэгтгэх, хуваах, тусгаарлах, өөрчлөх хэлбэрээр өөрчлөн байгуулахад энэ хуулийн 8, 9 дүгээр зүйлд заасан журмыг баримтална.

44 дүгээр зүйл.Нэмэлт хувьцаа гаргаж, үнэт цаасны анхдагч зах зээлд нийтэд санал болгох

44.1.Нэмэлт хувьцаа гарган үнэт цаасны анхдагч зах зээлд нийтэд санал болгох шийдвэрийг төрийн өмчийн компанийн хувьд Засгийн газар, орон нутгийн өмчийн компанийн хувьд тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал гаргана.

44.2.Нэмэлт хувьцаа гарган үнэт цаасны анхдагч зах зээлд нийтэд санал болгох үйл ажиллагааг Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуульд заасны дагуу хэрэгжүүлнэ.

44.3.Дараах зорилгоор төрийн болон орон нутгийн өмчит компани нэмэлт хувьцаа гарган үнэт цаасны анхдагч зах зээлд нийтэд санал болгоно:

44.3.1.компани үйлдвэрлэлээ өргөжүүлэх, техник технологийн шинэчлэл хийх, компанийн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх зорилгоор хөрөнгө оруулалт татах;

44.3.2.компанийн засаглалыг сайжруулах;

44.3.3.зах зээл дэх төрийн оролцоог багасгах;

44.3.4.компанийн дүрэмд заасан бусад.

44.4.Нэмэлт хувьцаа гарган үнэт цаасны анхдагч зах зээлд нийтэд санал болгоход шаардлагатай зардлыг тухайн компанийн төсөвт тусган санхүүжүүлнэ.

45 дугаар зүйл.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийг татан буулгах

45.1.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийг татан буулгахад энэ хууль, Иргэний хууль, Компанийн тухай хуульд заасан үндэслэл, журмыг баримтална.

45.2.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийг татан буулгах ажлыг хувьцаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгчээс томилсон комисс эрхлэн гүйцэтгэнэ.

46 дугаар зүйл.Татан буугдах үеийн эд хөрөнгийн зохицуулалт

46.1.Татан буугдаж байгаа хуулийн этгээдэд холбогдох шаардлагыг Иргэний хууль, Компанийн тухай хуульд заасан журмыг баримтлан хангана.

46.2.Төрийн өмчийн компанийн тооллого хийж дуусгалтын тайлан, тэнцэл үйлдэн, эд хөрөнгийг хэсэчлэн шилжүүлэх, эсхүл дуудлагаар худалдах ажлыг Засгийн газрын шийдвэрийг үндэслэн төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага эрхлэн гүйцэтгэнэ.

ЕСДҮГЭЭР БҮЛЭГ САНХҮҮГИЙН БОЛОН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЙЛАН, МЭДЭЭЛЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДАЛ

47 дугаар зүйл.Санхүүгийн болон үйл ажиллагааны тайлан

47.1.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компани нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль⁴ болон Компанийн тухай хуульд⁵ заасан журмын дагуу санхүүгийн болон үйл ажиллагааны тайлан гаргаж хүргүүлнэ.

47.2.Санхүүгийн тайлан нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 8.1-д заасан бүрэлдэхүүнтэй байна.

47.3.Энэ хуулийн 47.1-д заасан үйл ажиллагааны тайлан нь дараах бүрэлдэхүүнтэй байна:

47.3.1.санхүүгийн болон санхүүгийн бус зорилтын хэрэгжилт, батлагдсан ногдол ашгийн бодлого, үйл ажиллагааны зорилго, зорилтын нийцэл;

⁴ Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2015 оны 27 дугаарт нийтлэгдсэн.
⁵ Компанийн тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2011 оны 42 дугаарт нийтлэгдсэн.

47.3.2. бизнесийн стратегийн бодлого, зах зээлийн дүн шинжилгээ,
47.3.3. гадаад болон дотоод зах зээлийн эрсдэлийн шинжилгээ,
эрсдэлийн удирдлагын төлөвлөгөө;

47.3.4. бизнесийн хэтийн төлөвийг ойлгоход чухал ач холбогдолтой
санхүүгийн бус эрсдэл, тодорхой бус хүчин зүйлсийн тайлбар;

47.3.5. санхүүгийн жилийн хугацаанд хийгдсэн хөрөнгө оруулалт,
худалдан авалт, онцлох үйл явдал;

47.3.6. төлөөлөн удирдах зөвлөл болон гүйцэтгэх удирдлагын бүтэц,
бүрэлдэхүүн, цалин хөлс, урамшууллын мэдээлэл;

47.3.7. компанийн тогтвортой хөгжил болон нийгмийн хариуцлагын
хүрээнд хийгдсэн ажлын тайлан;

47.3.8. хүний нөөц, ажиллах хүч, байгууллагын бүтэц;
47.3.9. холбогдох оролцогч талууд болон хувицаа эзэмшигчийн эрхийг
хэрэгжүүлгээс өгсөн чиглэлийн үр нөлөө.

47.4. Энэ хуулийн 47.3-т заасан үйл ажиллагааны тайланд төлөөлөн удирдах
зөвлөлөөс гүйцэтгэх захирлын үйл ажиллагааг хэрхэн чиглүүлсэн, удирдан
зохицуулсан, хянаж нийцүүлсэн талаарх тайлан, гүйцэтгэх захирлын болон
төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүдийн хүлээн авсан цалин хөлс, урамшууллын
хэмжээний талаарх мэдээллийг хавсарган ирүүлнэ.

47.5. Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага
нийт төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн үйл ажиллагааны санхүүгийн үр
дүн, тэдгээрээс төсвийн байгууллагын санхүү болон мөнгөн хөрөнгийн гүйцэтгэлд
нөлөөлөх байдалд хяналт тавина.

47.6. Хувицаа эзэмшигчийн эрхийг хэрэгжүүлэгч нь төрийн өмчийн асуудал
эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага, эсхүл орон нутгийн өмчийн асуудал
хариуцсан газарт төр болон орон нутгийн хувицааны удирдлагын талаарх илтгэлийг
жил бүр хүргүүлнэ. Илтгэл бэлтгэх загварыг төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн
төрийн захиргааны байгууллага батална.

47.7. Төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага энэ
хуулийн энэ зүйлд заасан тайлан, илтгэлийг нэгтгэн жилд нэг удаа төрийн болон
орон нутгийн эзэмшлийн хувицааны үр ашгийг нэмэгдүүлэх, төрийн болон орон
нутгийн эзэмшиж байгаа хувицааг шилжүүлэх үр дүнтэй хувилбарын талаарх
нэгдсэн тайлан бэлтгэж, саналын хамт Засгийн газарт танилцуулна.

47.8. Энэ хуулийн 47.7-д заасан нэгдсэн тайлан, саналыг төрийн өмчийн
асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын цахим хуудсанд олон нийтэд ил
тод, нээлттэй байршуулна.

48 дугаар зүйл. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн нөөц сан

48.1. Хуульд өөрөөр заагаагүй бол төрийн өмчийн компани жил бүр татварын
дараах цэвэр ашгийн 10 хувь хүртэл хэмжээний хөрөнгийг ногдоо ашиг
хуваарилахаас өмнө компанийн нөөц сан байгуулан төвлөрүүлж болно.

48.2. Энэ хуулийн 48.1-д заасан нөөц сан байгуулахыг компанийн төлөөлөн
удирдах зөвлөл шийдвэрлэнэ.

48.3. Энэ хуулийн 48.1-д заасан нөөц сангийн хөрөнгийг дараах арга хэмжээг
санхүүжүүлэхэд зарцуулна:

48.3.1. компанийн үйлдвэрлэл, үйл ажиллагааг өргөжүүлэх, технологийг
шинэчлэх;

48.3.2. компанийн алдагдлыг нөхөх;

48.3.3. компанийн эрсдэлийн удирдлагын төлөвлөгөөнд хамаарахгүй
учирч болох эрсдэлийг бууруулах;

48.3.4. компанийн дүрэмд заасан бусад.

48.4. Энэ хуулийн 48.1-д заасан компанийн нөөц санд төвлөрүүлсэн
хөрөнгийн нийт хэмжээ нь тухайн компанийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн 50 хувиас
хэтэрсэн тохиолдолд компани нөөц санд хөрөнгө төвлөрүүлэхгүй байж болно.

**49 дүгээр зүйл. Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн
мэдээллийн ил тод байдал**

49.1. Төрийн өмчит компани Шилэн дансны тухай хуулийн 6.1, 6.4, 6.8 дахь
хэсэг, Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлд заасан
мэдээлэл болон дараах мэдээллийг хуульд заасан хугацаанд, мөн тэдгээрт
өөрчлөлт оруулсан тухай бүрд өөрийн цахим хуудсаар дамжуулан нийтэд мэдээлнэ:

49.1.1. хуулийн этгээдийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, төсөв,
менежментийн төлөвлөгөө;

49.1.2. хуулийн этгээдийн зарласан болон гаргасан, эргүүлэн худалдан
авсан хувицааны тоо, төрөл, нэрлэсэн үнэ, өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, биет, биет бус
хөрөнгийн талаарх мэдээлэл;

49.1.3. хуулийн этгээдийн сүүлийн таван жилд хөндлөнгийн аудит
хийлгэсэн санхүүгийн тайлан;

49.1.4. хуулийн этгээдийн үйл ажиллагаанд учирч болох эрсдэл,
эрсдэлийн удирдлагын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө;

49.1.5. хуулийн этгээдийн байгуулсан их хэмжээний болон сонирхлын
зөрчилтэй гэрээ, хэлцлийн талаарх мэдээлэл;

49.1.6. хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх удирдлагын ажлын гүйцэтгэлийг
үнэлэх санхүүгийн болон үйл ажиллагааны шалгуур үзүүлэлт, гэрээ, түүний
гүйцэтгэлийг дүгнэсэн мэдээлэл, гүйцэтгэх удирдлагын гэрээг сунгах эсэх тухай
гаргасан шийдвэр;

49.1.7. хуулийн этгээдийн эсрэг, эсхүл хуулийн этгээдтэй холбогдуулан
гаргасан нэхэмжлэл, хэрэг маргаан, хуулийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлсэн хуульч,
өмгөөлөгч, хуулийн этгээдийн талаарх мэдээлэл;

49.1.8.хуулийн этгээдийн дүрэм, хуулийн этгээдийн үйл ажиллагааны болон засаглалын дотоод журам;

49.1.9.тухайн жилд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн хөрөнгө оруулалтын мэдээлэл, хэрэгжилтийн байдал;

49.1.10.бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авалтын болон нийлүүлэгч этгээдийн талаарх мэдээлэл, гэрээний хугацаа, үнийн дүн, сонгон шалгаруулалтын аргачлал, хэрэгжилтийн явц;

49.1.11.Төрийн болон албаны нууцын тухай хууль, Байгууллагын нууцын тухай хуульд заасан нууц болон холбогдох бусад хуульд заасан хаалттай, хязгаарлалттай мэдээлэл агуулаагүй төлөөлөн удирдах зөвлөлийн шийдвэр;

49.1.12.байгууллагын нууцад хамааруулсан мэдээллийн жайсаалт;

49.1.13.тухайн санхүүгийн жилд төлсөн албан татвар, төлбөр, хураамж;

49.1.14.төсвөөс болон бусад эх үүсвэрээс авсан дэмжлэг, хандив, тусламж.

49.2.Энэ хуулийн 49.1-д заасан мэдээлэлд хяналт шалгалт хийх зорилгоор холбогдох баримт бичгийг хуулбарлахыг зөвшөөрнө.

АРАВДУГААР БҮЛЭГ БУСАД

50 дугаар зүйл.Хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

50.1.Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол холбогдох хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

50.2.Энэ хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль⁶, эсхүл Зөрчлийн тухай хууль⁷ заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

51 дүгээр зүйл.Дагаж мөрдөх журмын зохицуулалт

51.1.Энэ хууль хүчин төгөлдөр болохоос өмнө хувийн хэвшил дангаараа гүйцэтгэх боломжгүй, нийтийн зориулалттай дэд бүтэц, нийтийн үйлчилгээний салбарт үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн болон орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газрыг энэ хуулийг дагаж мөрдсөнөөс хойш нэг жилийн хугацаанд компани хэлбэрт шилжүүлнэ.

51.2.Энэ хуулийн 51.1-д заасан үйлдвэрийн газарт сургууль, эмнэлэг хамаарахгүй.

52 дугаар зүйл.Хууль хүчин төгөлдөр болох

52.1.Энэ хуулийг 2025 оны ... дугаар сарын ... -ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

⁶ Эрүүгийн хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2016 оны 7 дугаарт нийтлэгдсэн.
⁷ Зөрчлийн тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2017 оны 24 дугаарт нийтлэгдсэн.

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар
сарын ...-ны өдөрУлаанбаатар
хот**ТӨРИЙН БОЛОН ОРОН НУТГИЙН ӨМЧИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД
НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах хэсэг нэмсүгэй:

1/2 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсэг:

"4.Энэ хуулиар зохицуулснаас бусад төрийн болон орон нутгийн өмчит компанитай холбоотой харилцааг тухайлсан хуулиар зохицуулна."

2/13 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсэг:

"5/төрийн болон орон нутгийн өмчит компани"

2 дугаар зүйл. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 21 дүгээр зүйл, 21¹ дүгээр зүйлийг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

3 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар
сарын ...-ны өдөрУлаанбаатар
хот**АЖ АХУЙН, НЭГЖИЙН ОРЛОГЫН АЛБАН ТАТВАРЫН
ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл. Аж ахуй, нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1 дэх заалтын "төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоотой үйлдвэрийн газар" гэснийг "төрийн болон орон нутгийн өмчит компани" гэж, 21 дүгээр зүйлийн 21.1.7 дахь заалтын "аж ахуйн нэгжүүдээс" гэснийг "компаниас" гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

2025 оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар хот

АРХИВ, АЛБАН ХЭРЭГ ХӨТЛӨЛТИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.6.4 дэх заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“10.6.4.терийн өмчит хуулийн этгээд, төрийн чиг үүргийг хууль, гэрээний үндсэн дээр хэрэгжүүлж байгаа хуулийн этгээдийн архивын баримт.”

2 дугаар зүйл.Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.11 дэх хэсгийн “төрийн өмчит үйлдвэрийн газар” гэснийг “албан газар, төрийн өмчийн компани” гэж өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

2025 оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ДАМПУУРЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Дампуурлын тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.2 дахь заалтын “үйлдвэрийн газар” гэснийг “компани” гэж, 16 дугаар зүйлийн 16.1 дэх хэсгийн “үйлдвэрийн газрын” гэснийг “компанийн” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2024 оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ИННОВАЦИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Инновацийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.5 дахь заалтын "төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд" гэснийг "төрийн өмчит компани" гэж, 11 дүгээр зүйлийн 11.1.5 дахь заалтын "болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд" гэснийг "компани" гэж, 27 дугаар зүйлийн 27.10.3 дахь заалтын "төрийн өмчит үйлдвэрийн газарт" гэснийг "төрийн өмчит компанид" гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар хот

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН СОНГУУЛИЙН ТУХАЙ
ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 44 дүгээр зүйлийн 44.3.3 дахь заалтын "хуулийн этгээд" гэснийг "компани" гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.18 дахь хэсэг, 29 дүгээр зүйлийн 29.4.3 дахь заалт, 56 дугаар зүйлийн 56.1.4 дэх заалтын ", төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой" гэснийг, 48 дугаар зүйлийн 48.5.4 дэх заалтын "хуулийн этгээд, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой" гэснийг тус тус хассугай.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар хот

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН СОНГУУЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 43 дугаар зүйлийн 43.3.3-дахь заалтын "хуулийн этгээд" гэснийг "компани" гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.17-дахь хэсэг, 28 дугаар зүйлийн 28.4.3-дахь заалт, 55 дугаар зүйлийн 55.1.4-дэх заалтын ", төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой" гэснийг, 47 дугаар зүйлийн 47.5.4-дэх заалтын "хуулийн этгээд, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой" гэснийг тус тус хассугай.

3 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ӨРИЙН УДИРДЛАГЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Өрийн удирдлагын тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.4-дэх хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

"3.4. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн компани, төрийн болон орон нутгийн өмч давамгайлсан компанийн зээллэгт Засгийн газрын өрийн баталгаа гаргах, түүнийг бүртгэхээс бусад тохиолдолд тухайн компанийн өр төлбөрийн харилцаанд энэ хууль хамаарахгүй".

2 дугаар зүйл. Өрийн удирдлагын тухай хуулийн 30 дугаар зүйлийн 30.2-дахь хэсэг, 32 дугаар зүйлийн 32.6.2-дахь заалт, 39 дүгээр зүйлийн 39.2.11-дэх заалтын "өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмч давамгайлсан хуулийн этгээдийн" гэснийг "өмчийн компани, төрийн болон орон нутгийн өмч давамгайлсан компанийн" гэж, 33 дугаар зүйлийн 33.4.1-дэх заалт, 39 дүгээр зүйлийн 39.4.4-дэх заалтын "өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмч давамгайлсан хуулийн этгээд" гэснийг "өмчийн компани, төрийн болон орон нутгийн өмч давамгайлсан компани" гэж тус тус өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ТАТВАРЫН ЕРӨНХИЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Татварын ерөнхий хуулийн дараах хэсэг, заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

1/34 дүгээр зүйлийн 34.25.2 дахь заалт:

“34.25.2.төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн талаарх дэлгэрэнгүй мэдээлэл.”

2/34 дүгээр зүйлийн 34.27 дахь хэсэг:

“34.27.Төрийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит компани шаардлагатай мэдээллийг татварын албаны шаардсан даруйд гаргаж, хүргүүлнэ.”

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ТӨСВИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.8 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай

“8.9.8.төрийн болон орон нутгийн өмчит компани жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангаа дараа жилийн 2 дугаар сарын 15-ны өдрийн дотор аудитын байгууллагад хүргүүлж, аудит хийсэн тайланг 3 дугаар сарын 15-ны өдрийн дотор харьяалагдах төсвийн ерөнхийлөн захирагч болон санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад хүргүүлэх.”

2 дугаар зүйл.Төсвийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.7 дахь хэсгийн “өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой аж ахуй нэгжийн” гэснийг “төрийн өмчит компанийн” гэж өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ТӨРИЙН АУДИТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Төрийн аудитын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.4 дэх заалтын “, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой” гэснийг, 8 дугаар зүйлийн 8.1 дэх хэсгийн “, тэдгээрийн оролцоотой” гэснийг тус тус хассугай.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ТӨРИЙН БОЛОН ОРОН НУТГИЙН ӨМЧИЙН ХӨРӨНГӨӨР БАРАА,
АЖИЛ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ ХУДАЛДАН АВАХ АЖИЛЛАГААНЫ ТУХАЙ
ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.9.6 дэх дэд заалтын “хуулийн этгээд” гэснийг “компани” гэж, 10 дугаар зүйлийн 10.8 дахь хэсгийн “өмчит аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газраар” гэснийг “өмчийн компаниар” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ХУУЛИЙН ЭГТГЭЭДИЙН УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлд дараах агуулгатай 7.1.13 дахь заалт нэмсүгэй:

"7.1.13.орон нутгийн өмчит компани."

2 дугаар зүйл.Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.10 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

"7.1.10.төрийн өмчит компани;"

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар хот

КОМПАНИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Компанийн тухай хуулийн 61 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай хэсэг нэмсүгэй:

"61.11.Хувьцааных нь шаардлагатай багцаас багагүй хэмжээг нь төр эзэмшдэг төрийн өмчийн оролцоотой компанийн Төлөөлөн удирдах зөвлөл/байхгүй бол гүйцэтгэх удирдлага/ нь санал, шаардлага хүлээн авсан өдрөөс хойш 14 хоногийн дотор энэ хуулийн 61.4-т заасны дагуу хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит бус хурлыг хуралдуулахаар шийдвэрлэнэ."

2 дугаар зүйл.Компанийн тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн 2.3 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

"2.3.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн үйл ажиллагаатай холбоотой харилцааг тухайлсан хуулиар, уг хуульд өөрөөр заагаагүй бол компанийн нийтлэг харилцааг энэ хуулиар зохицуулна."

3 дугаар зүйл.Компанийн тухай хуулийн 75 дугаар зүйлийн 75.4 дэх хэсгийн "компани болон төрийн өмчийн" гэснийг хассугай.

4 дүгээр зүйл.Компанийн тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн 2.4, 2.5, 2.6 дахь хэсэг, 11 дүгээр зүйлийн 11.2 дахь хэсэг, 12 дугаар зүйлийн 12.5 дахь хэсэг, 36 дугаар зүйл, 79 дүгээр зүйлийн 79.2, 79.4 дэх хэсгийг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

5 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ӨРСӨЛДӨӨНИЙ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Өрсөлдөөний тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 5.4 дэх хэсгийг нэмсүгэй.

"5.4.Зах зээлийн төвлөрлийг тогтоох аргачлал, түүнтэй холбогдсон журмыг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, Монополийн эсрэг газрын саналыг үндэслэн Засгийн газар батална."

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Төрийн болон орон нутгийн өмчит тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ЗӨРЧЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Зөрчлийн тухай хуулийн Аравдугаар бүлэгт доор дурдсан агуулгатай 10.31 дүгээр зүйл нэмсүгэй:

"10.31 дүгээр зүйл.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хууль зөрчих

1.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хуульд заасан тайлан тэнцэл, мэдээ, мэдээллийг:

- 1.1.нийтэд, эрх бүхий байгууллага, хувьцаа эзэмшигчид танилцуулах;
- 1.2.тайлагнах;
- 1.3.мэдээлэх үүргээ биелүүлээгүй бол хүнийг таван зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, хуулийн этгээдийг таван мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

2.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хуульд заасныг зөрчиж:

2.1.зээлдүүлэгчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах зорилгоор компанийн өөрийн хөрөнгө тухайн үеийн компанийн дүрэмд заасан хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээнээс багасгасан, эсхүл компани төлбөрийн чадваргүй болохоор байвал компанийн эд хөрөнгө болон эд хөрөнгийн эрх, үйлдвэрлэлж байгаа бүтээгдэхүүнийг зах зээлийн үнээс доогуур үнээр бусдад худалдсан;

2.2.төрийн болон орон нутгийн оролцоотой компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнийг томилсон;

2.3.төрийн болон орон нутгийн өмчийн компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний цалин, урамшууллыг олгосон, гүйцэтгэх захирлыг томилсон, цалин хөлс, урамшуулал олгосон, гүйцэтгэлийн үнэлгээг хийгээгүй;

2.4.төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүнээр ажиллаж болохгүй нөхцөл байдал бий болсон талаарх аливаа мэдээллийг мэдээлээгүй бол хүнийг хоёр мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, компанийг хорин мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

3.Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хуульд заасныг зөрчиж:

- 3.1.алтан хувьцаа гаргасан, хугацааг сунгасан, бусдад шилжүүлсэн;

3.2. алтан хувьцаатай компанийн хувьцаа эзэмшигчдийн хурал, төлөөлөн удирдах зөвлөл, гүйцэтгэх удирдлагын шийдвэрт тавьсан Засгийн газрын хоригийг зөрчсөн;

3.3. хувьцааг гаргаагүй, нээлттэй хувьцаат компани болсны дараа алтан хувьцаа гаргасан бол хүнийг таван мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, компанийг тавин мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

2 дугаар зүйл. Зөрчлийн тухай хуулийн 6.5 дугаар зүйлийн 14 дэх хэсгийн "терийн өмчит, эсхүл терийн өмчийн оролцоотой аж ахуйн нэгж" гэснийг "терийн өмчит компани" гэж өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл. Зөрчлийн тухай хуулийн 17.1 дүгээр зүйлийн 18.5 дахь заалтын этгээд, терийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн" гэснийг хассугай.

4 дүгээр зүйл. Энэ хуулийг Терийн болон орон нутгийн өмчит тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ЗӨРЧИЛ ШАЛГАН ШИЙДВЭРЛЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн 1.8 дугаар зүйлийн 6.18 дахь заалтын "10.11," гэсний дараа "10.31," гэж нэмсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Терийн болон орон нутгийн өмчит тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

Улаанбаатар хот

2025 оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСАГ ЗАХИРГАА, НУТАГ ДЭВСГЭРИЙН НЭГЖ, ТҮҮНИЙ УДИРДЛАГЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 59 дүгээр зүйлийн 59.1.21 дэх заалт, 60 дугаар зүйлийн 60.1.13 дахь заалтын "төрийн болон орон нутгийн өмчийн үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагын" гэснийг "төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн" гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

Улаанбаатар хот

2024 оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр

МОНГОЛ УЛСЫН ЯАМНЫ ЭРХ ЗҮЙН БАЙДЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Монгол Улсын яамны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.4 дэх хэсгийн "төрийн болон төрийн өмчийн оролцоотой аж ахуйн нэгж" гэснийг "төрийн өмчит компани" гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг